

Василь ЛЕВИЦЬКИЙ

Максималісти

ПОВІСТІ

Кіровоград
“СТЕП”
2011

ББК 84(4УКР) 6
УДК 82-3

Л 37

Левицький В. МаксималІСТИ. – Кіровоград:
Степ, 2011. – 102 с.

Герой повістей обдарованого кіровоградського прозаїка Василя Левицького – молода людина – прагне не лише пізнати правду, а й вирішити, що з нею робити надалі. Особиста драма змушує головного героя переосмислити минуле, зрозуміти теперішнє і усвідомити майбутнє, підштовхуючи до неминучого вибору...

Інший смисловий бік першої книги автора: мистецтво настільки поєдналося з життям, що від вибору одного залежить інше. І, щоб вижити в цьому світі, доводиться визначатися з творчістю.

Книга повістей Василя Левицького розрахована на читачів, які полюбляють пригоди, містику, роздуми та підтексти.

Редактор і упорядник
Віктор Погрібний

ISBN 978-7595-05-07

© Левицький, 2011
© "Степ", 2011
© В. Погрібний, Передмова, 2011
© Центр.-Укр.вид-во, 2011

БУТИ СОБОЮ

Бути собою – таке амбіційне прагнення у молодого обдарованого кіровоградського прозаїка Василя Левицького. І це прагнення спонукає нас до всілякої підтримки.

Видатні класики української прози залишили нам безцінну спадщину реалістичного письма, з якої ми і нині і потім черпаємо і будемо черпати нашу національну історію, знання про характер і сподівання українця, його вдачу, його звичай, його широку незбагнену душу. Квітка-Основ'яненко і Нечуй-Левицький, Панас Мирний й Іван Франко, Марко Вовчок і Ольга Кобилянська... А в новітні часи – Михайло Стельмах і Василь Земляк, Олесь Гончар і Григорій Тютюнник і в сьогоднішні дні – Марія Матіос, Валерій Шевчук, Василь Бондар, Василь Захарченко...

Але українська література – поезія і проза і драматургія – не заганяла себе в єдині на примірку рамки. До традиційності розповіді додавався пошук незвичайного художнього відтворення життя народу – вже Микола Гоголь подав нам приклад – той же характер українця можна передати зовсім, як на часи його діяльності, «авангардними» засобами – містика, фантазійність, коли місяць можна було носити у звичайному мішку із конопляної валової нитки. І воно в українській літературі вкоренилося і стало природним, як те бачимо в «Наливайкові» Миколи Вінграновського – і ще, і ще...

До цього ряду прагне долучитися своїми містичними і фантастичними фігурами на дощі життя Василь Левицький. Для нього не важливо, що машина, яка перевозить металобрухт, реально може або десь цим брухтом завантажуватись, або везти його до якогось приймального пункту, але ж не стояти без догляду посередині міської вулиці («Ти сьогодні... смерть»), важливо, що тут з'явився той м'ячик, яким зав'язався твір і його удар відкрив борт тієї вантажівки, і брухт посипався на юне дівча... Автор як найбільшої небезпеки боїться фотографії життя, де основний фантазер – це ж саме життя, а тут фантазером хоче бути художній твір, який сам талановито моделює ймовірне, залучаючи реальні життєві деталі, тло.

Василь Левицький належить до нинішнього молодого покоління зі своїм максималізмом, бажанням справжності, бажанням творення власним розумом і власним розумінням. Для цього покоління характерне прагнення не повторитися, не бути епігоном, стати собою і в одязі, і в своєму ставленні і до дрібних і до доленосних подій. Навіть рюкзак для книг має бути «моїм». Тож не міг розумний, обдарований студент, а нині вже вчитель йти протоптаною стежиною художнього переказу про долю дівчини. чи хлопця, який зустрівся з «реальними» і фантастичними випробуваннями.

На щастя, молоде покоління кіровоградських літераторів, сідаючи за письмовий стіл, не забуває про може найважливішу дійову особу літературного процесу – читача. Певно, це сидить і у Василеві Левицькому. Зачепившись за той м'ячик, який підкотився до героїні згаданої повісті, читач вже не може покинути ниточку цікавості, якою автор прив'язав його до змодельованого ним сюжету. І це сьогодні дуже важливо. Українську книгу сьогодні мають читати всі. Не можемо ж ми бути навічно прикованими – і ми і наші діти і наші внуки – лише до «Тасмнічного острова» і глибоко фантастичних «Грьох мушкетерів» та сучасних південноамериканських сюжетів.

Чи важлива у творі художня деталь? Безперечно. Це предметне свідчення обдарованості і спроможності і прозаїка, і поета. Це тоді, коли художня деталь стає частиною організму, назва якому – «сюжет». Де вона не втрачає своє часом безцінне єство. З цим ми зустрічаємося і в повістях Василя Левицького. Він уміло плете свої сіті, в які потрапляє читач і відпускає його лиш тоді, коли йому, читачеві, треба побути самому, щоб осягти закладений у написане смисл.

Нещодавно автора цієї книги прийнято в члени Кіровоградського обласного літературного об'єднання «Степ». Сьогодні тут вкоренилася група літераторів нової генерації – Надія Гар мазій, Юлія Гладир, інші і ось – Василь Левицький. Це достойне поповнення «Степу». Саме ці літератори беруть на себе відповідальність визначати долю української літератури першої половини XXI століття. Щастя їм!

Віктор Погрібний

ТИ СЬОГОДНІ..
СМЕРТЬ

*Хто винен у її смерті?
Той, хто знаходився поруч, але був незнаним.
Чи вистачить мені снаги дізнатися правду і вчинити, як
слід?..*

Присвячую їй

Під нашими ногами чвиркають стиглі вишні, а підошви залишають рідкий багрянний слід.

– Прошу сідати на лаву підсудних, – не надто вдало пожартував я, коли Інна вмощувалася на зручній дерев'яній лавочці, ніжки якої огортав кавалер-асфальт. Свою пані спробував обійняти і я.

– А, он як! Ну що ж, Бузьку, – сідайте, – гордовито посміхнулась вона, кинувши складочку на пружинистих щічках. – А я займу он те крісло судді, – і її ніжки злегка затупотіли, віддаляючись від мене.

Лавка, яку вподобала Інна, знадно виблискувала на території лікарні, наповненої галасом дівтори.

– На тій, думаю, було б затишніше. Хоча, якщо наполягаєш, то я згоден... навіть на довічне ув'язнення від твоїх чар, – поспішив я за подругою.

– О, спасибі за компліман... – потягнулося її гнучке тільце на сидінні. А коли зовсім біля нього опинився я, вона поважно склала руки в себе на невеличких, ледь окреслених рожевою блузкою, грудях: мовляв, не зазіхай на мої володіння. Тому мені довелося відсунутися далі, на край лавки. – Слухай, Бузьку: кльова погодка. А давай завтра вдвох на річку рвонемо. Як ідейка?

– Краще втрюх: зі мною, з тобою, із задоволенням, Іннулю. Та я ж просив: не зви мене Бузьком. Ще при народженні мене забезпечили ім'ям.

– Ти що, свого прізвища соромишся? От станеш видатним юристом – буду звертатися офіційно: Бузько Дмитро Віталійович. А так – просто Бузько, – приколювалася

вона, поправляючи сережки. – До речі, якщо бажаєш, можеш узяти моє прізвище – іще солідніше буде: Горнятний Дмитро Віталійович. Або ж, поєднати їх – і вийде Горбузько (майже овочеве прізвище). Хоча, шлюбні стосунки, зрештою, – не для мене...

– Іннулю, скажи відверто, ти мене любиш?

– Бузьку, що ти знов допитуєш? Тренуєшся як юрист? Тобі ще, може, в письмовому вигляді зізнання подати... – з прихованим усміхом гайнула рукою до своєї сумочки і зашурхотіла чимось. Її довге чорняве волосся, розливаючись водограєм, тулилося до манливих маленьких щічок, сховавши їх від мого запаленого погляду. Не збагну, що мене вабило в ній більше: чи то вміння впродовж тривалого часу бути поряд і водночас не дозволяти мені (й собі) занадто, чи то (кумедно, та правда) грайливі бісики на подушечках щічок, схожих на... (навіть не знав, на що), завдяки яким обличчя завжди перебувало в русі, позначаючи кожне прагнення, кожну думку, кожен порив, як поверхня води – кожен вплив на свої неторкані володіння.

– Ні, я серйозно. Ми вже скільки часу зустрічаємося, а ти ні разу не сказала, чи любиш.

– Ну люблю, люблю... можливо. А може, й... – заграла принадна посмішка на її вустах в такт пульсуючим щічкам.

– Та ну тебе, – буркнув я і відсунувся, вдаючи несерйозно ображеного (знав, що при такому розкладі зможу отримати бонусик – поцілунок у щічку). І коли все йшло до того... м'ячик торкнувся Інниної ноги, і змусив її здригнутися. Опісля, зрозумівши, що сталося, ми весело засміялися і поглянули на дітлахів, захоплених грою.

По хвильці до нас підбіг маленький хлопчик, вибачився і, схопивши м'яча, чимдуж поспішив до своїх. «Десь я вже його зустрічав», – мигцем прогнало в пам'яті.

– Уяви, ми теж були такими... – провела поглядом хлопчика і, властивим лише їй чином, посміхнулася пружними щічками до мене.

– Так дивно: дивитися на себе збоку, еге ж! – додав я, зазираючи в її оченятка кольору чистої ріки.

– До речі, на тебе схожий. Хоча – трішки симпатичніший...

– Що-що?

– Ти ж не дослухав: трішки симпатичніший... ти за нього, – торкнулася пальчиками моєї долоні, і я відчув, як по тілу пробіг електровітерець. Я вже хотів був відчутти такий довгоочікуваний трунок диких губ, як мені в коліно потрапив м'ячик. Я зітхнув – і ми знову, по-дитячому безтурботно, розсміялися.

– Ти сьогодні побачиш смерть, – мов хто окропом в найнеочікуваніший момент линув на мене. Я машинально озирнувся. Це були слова маленької дівчинки, котра ввіп'ялася своїми карими очима просто мені в серце. За мить, ніби нічого надзвичайного не сталося, дівча підбрало м'ячик і побігло геть, захопивши з собою всі звуки навколо.

– Не бери до серця, – знов торкнулась мене Інна, але цього разу моя рука відсахнулася. – Це, певно, якась нова дурнувата дитяча гра, – намагалася заспокоїти вона, але обірвані струни в душі не могли більше грати. – Ходімо, краще пройдемося!

Я слухняно підвівся і попрямував до виходу з лікарні, де поряд з іншими молодими деревцями по-королівському розсілася стара розлога вишня. Біля самих воріт озирнувся – останні силуети дітей розчинилися в дверях корпусу з обшарпаними стінами. Лише м'ячик залишився поряд із лавою, на якій щойно сиділи ми.



2

Оговтався я вже на півдорозі до будинку Інни, коли вона тицьнула мені до кишені сорочки якийсь папірчик.

– Що ти робиш?

– Це я тобі як юристу вручаю – знадобиться! То що, Бузок, йдемо завтра на річку? – перевела тему вона.

– Як ти мене назвала: Бузок?

– Ага. Тобі подобається?

– О, так, – і я міцно притис її до себе, відчувши при цьому всю принаду п'яного дівочого тіла. Моя рука плавно ковзнула шовковистою поверхнею світло-бузкової спідниці, верх якої делікатно підкреслював тоненький стан, нижній лівий край оголював округле колінце, а правий (довший) – спадав під м'яким кутом на гладеньку неторкану шкіру.

– Звісно. Підемо десь після обіду, щоб вода нагрілася. Як тобі?

– Мм, – гнучко, дещо по-кошачому, вийшла з-під моїх владних обіймів Інна. Потім злегка хитнула головою – і великі сережки у вигляді морських коників майже торкнулися її гарячих щічок. – Після обіду вже спекотно. Давай раніше: люблю прохолоду.

– Тоді я зайду близько десятої, – уточнив я, виставляючи на стільнику відповідний час свого підйому (на восьму – аби встигнути підготуватись). – Щодо прохолоди: хочеш зараз морозива?

Діставши схвальну відповідь, я почав шукати очима крамничку.

– Ага, – знайшов, – зупинив я погляд на кінці вулиці.

– Ой, слухай: я передумала, – підхопилася Інна. – Тут такий рух транспорту... І взагалі: вже не так і спекотно.

– Це через ту нісенітницю про смерть? Припини – я зараз! – рішучо стрибнув я на дорогу і швиденько перебіг її. Махнувши рукою з протилежного кінця, я зайшов до крамниці. Але там на мене чекала прикра несподіванка: морозильна камера вийшла з ладу – і все морозиво перетворилося на вершкове місиво. Вже добігаючи до середини дороги, я, як останній дурень, розвів руками посеред дорожньої частини, типу: «нема морозива». На якусь мить втративши рівновагу, я ледь не потрапив під колеса автівки. Сяк-так доплентавшись до Інни, я почав виправдовуватись, що йду без ласощів.

– Та бік із ним, з тим морозивом! Нащо ти побіг туди... – заїкаючись, повторювала вона, обіймаючи мене. – Ти бач, як співпало!..

– Ну все, все. Навіть, якщо й так, я побачив смерть – але оминув її.

Потихеньку ми рушили, відійшовши якомога далі від автосмуги. Принципово я не полишав думки купити деінде морозива, і коли ми проходили повз продуктовий кіоск, я, вибравши вдалу мить, підбіг до нього. Було помітно, що Інна не хотіла відпускати мене від себе ні на крок, та цього разу вона встигла лишень смикнути мене за руку.

Сонце справді шкварило, як у пеклі, і тому Інна сховалася в тінь від вантажівки, припаркованої недалеко від кіоску. Нарешті я розплатився за покупку – і, мов переможець, помахав їй отриманою нагородою. Інна вдала оплески і махнула рукою «до себе». Подушечки її щічок задихали, ожили і ніби вступили цим самим в полілог з вустами, носиком, брівками. Саме зараз я збагнув: її щічки нагадували симпатичні пласкі пружинки...

Поблизу дітлахи жбурляли м'яча і, від чергового удару, він полетів у бік вантажівки. Вдарившись об кузов, м'яч з силою відскочив геть. У повітрі застиг нестерпний скрегіт металу; один із бортів кузова відчинився – і в моєму мигдалику відбилася товстелезна залізна рейка, що на якусь долю секунди нависла над головою Інни.

– В бік... – тільки встигло видряпнутися з моїх грудей перед тим, як вони стислися, неначе повітряні кульки. Я відчув, як усі мої м'язи зірвалися з ланцюгів – і я сліпма понісся до неї, залишивши на асфальті два розплескані тіла, які мить тому були морозивом.

...В Інни не встиг навіть змінитися вираз обличчя, як перший шмат заліза накрив її з головою. Зверху впала ще якась рейка, посипалось іржаве залізяччя, з-під якого вже протекла рідка багряна струминка.

У стані цілковитого безсилля я опустився на крихітну лавцю – улюблене місце відпочинку літніх людей з мого під'їзду. Чи не вперше в житті бачу її порожньою: немає ні тьоті Валі (поверхом вище мене), ні дідів, що палять на ній останні рештки свого здоров'я, ані перехожих. Зараз близько півночі – і лавка порожня, втім, як і моє порожнє перебування на ній.

Нікого. Лише силует брудного волоцюжки майнув у тіні напіврозвалених споруд. А десь іздалеку долинув мерзений вереск, що нагадував котячий.

Як саркастично повторював один мій знайомий: «Винних нема. Є лише винне сп'яніння тих, хто буцімто винен». Далекі, влучно...

Батько, певно ж, хвилюється – так і не подзвонив йому. То в лікарні гризли мене (що?, як саме? і т. д.), то у відділку мордували, а то так блукав... А може, і не переживає. «Ти вже не маленький. Коли трапляються якісь труднощі – вини лиш себе» – фрази в його манері.

Таки доплентавшись до своєї квартири, я подзвонив. Оминувши холодне «Де був?», я доліз до старої канапи – і провалився.

Не знаю, що мені снилося, але розплющивши очі від цигикання клятого телефонного будильника, я відчув, що тіло покритися зимним потом. У скронях калатало, підкочувалася нудота, запаморочення...

Поволі зсунувся на край канапи, марно силкуючись впорядкувати хаос в голові. Зняв один крос – і жбурнув об шафу (найперш, для того, аби дізнатися, чи батько вдома). Повторив – аж скло забряжчало. Реакції немає, отже, я сам.

По кількох моментах я повернувся до стінки і міцно стулив повіки, щоб не заплакати. Здавалося, ніби в очі тицяють тисячами кишенькових ліхтариків, а спалах кожного з них – це один і той же повторюваний світловий образ –

усміхнене обличчя Інни, на яку ззаду опускається велетенський шмат металу... і кров, що заливає іржаве залізаччя.

«Ти сьогодні побачиш смерть» – немовби хто ковадлом заціджує у голову. Я широко розплющив очі – і не зміг видихнути. Моє тіло дрижало, як у лихоманці. Нормально мислити я не був здатен: розпорошені думки то виникали, то замінювались іншими. Посеред їх сумбурного потоку годинниковим механізмом бомби стугоніло: «Ти сьогодні побачиш смерть».

Зсудомлені м'язи змусили моє желейне тіло схопитися з постілі. Моя підсвідомість збиралася бігти куди-небудь (аби тільки не залишатися в прямовисних стінах). У голову лізли найбезглуздіші речі, починаючи від перевірки справжності того, що відбувається (телефонного дзвінка до Інни) – і до стрибка з сьомого поверху...

Перед очима все хиталося й темніло, і я наосліп подибав до ванної. Добряче порізавши праву руку (мабуть, об залізні гачки на дверях), я таки відкрив кран і відчув, як на потилицю струмує холодна цівка.

Стало значно легше, відчуття загострилися, і, разом з поверненням логічного мислення, я ще гостріше відчув біль від пораненої руки, котрий злився з почуттям незворотної втрати.

«Те дівча знало, що Інна загине, звідкілясь знало, – потроху стали впорядковуватися думки. – Мала була права: смерть я справді побачив... тільки не свою. Власної мені вдалося уникнути. Невже нас обох хотіли прибрати? Хто? Навіщо?.. Як би там не було, а Інну вбили – і вийти на слід убивці можна лише через те дівчисько, що влучило в мене м'ячем. Треба їхати до лікарні!» – усвідомив я і скинув оббризану водою сорочку, з кишені якої випав якийсь папірець. Хотів підняти його – як задзвенів стільник. Одразу мене пересмикнуло, а далі я обережно дістав його з кишені джінсів і натиснув кнопку виклику.

«Я сьогодні буду дуже пізно. Їжа на ринку – не маленький уже» – все, що я почув по той бік мережі. «Так, па, звичайно».



За ворітьми лікарні я ступив декілька несміливих кроків по розчавлених вишнях і, побачивши криваве місиво, відстрибнув подалі. Нікого з дітей на території я не побачив – ніби спорожніло все... Тільки ті лавки не могли нікуди втекти, бо по коліна вгрузли в старий асфальт.

Мацнув кишеню, щоб пересвідчитись, чи є гроші, які прихопив з батькового резерву (на випадок, якщо доведеться комусь заплатити за важливу інформацію). Спробувавши втамувати подих, я рушив до дверей корпусу з обшарпаними стінами (до якого, як мені здалося вчора, забігали дітлахи).

На мій стукіт вийшла юна дівчина в білому халаті й запитала, чого треба. Я трохи зам'явся, потім – все ж: «Мені необхідно поговорити з маленькою дівчинкою. Вона вчора гралася на подвір'ї з іншими дітьми».

– Так вам кого? – здивувалася вона.

– Їй десь років шість-сім, – намагався пояснити я. – І ще таке світленьке волосся...

– А хто ви їй?

Тут я остаточно знітився. Але раптом сходинками скотився м'ячик, той самий... За ним вибіг уже знайомий мені хлопчик і, схопивши іграшку, забіг назад.

– Я ж казала: не гратися в приміщенні м'ячем! – суворо скрикнула дівчина в халаті.

«Вона там!» – залопотало у скронях і я, відіпхнувши юнку, забіг до коридору, в кінці якого швидко йшов хлопчик з м'ячем. Я – стрімголов за ним, не зважаючи на метушню дівчини позаду. Хлопець звернув за рогом коридору, а коли я дістався того місця – він зник з поля зору.

– Зупиніть його! – долинуло позаду, і на крик з'явилося ще декілька працівників лікарні.

«Шукати хлопця – він має вивести на неї, бо вони знайомі». Я навмання забіг в одну кімнату, – порожньо, в іншу, – теж. Почувши дитячі голоси, я побіг далі, а коли відчинив двері їдальні – галас затих і дитячі очі збентежено ввіп'ялися в мене. Марно шукав обличчя «їх»: ні дівчинки, ні хлопчика, що грався м'ячем, не було.

Я відчув, як хтось дужий заламав мені руки і виштовхав геть із приміщення.

– Негайно звідси, – щоб я тебе не бачив більше! – прогриміло услід і двері зі скрипом бухнули. Спустошений, я ледве добрів до виходу з лікарні. Біля самих воріт хтось хапонував мене за руку:

– Візьміть!

Це був той хлопчик...

– Вона просила вам передати, – сунув він зігнутий папірчик мені.

– Ти її знаєш? Як її звати? Куди вона зникла? – вибухали в мене запитання, коли я трусив за руки переляканого хлопчика.

– Вона сказала, це все, що вам потрібно знати, – відрізав він, кинув до ніг папірчик і, вирвавшись із моїх задерев'янілих рук, зник за першим-ліпшим рогом.



ст. автовокзал,
платф. 2
12.07,
Довга

Нижче – намальований м'яч. Ось і все, що було написано й зображено простим олівцем на нерівно зігнутому шматкові паперу.

«Що за дурня? Чиї це жарти?» – гнівно жбурнув я клаптик

від себе і зробив декілька швидких кроків, щоб вийти геть за ворота. Та не помітивши цеглину, що звідкись лягла під ноги, я спіткнувся і проїхався руками по асфальтовій доріжці, густо вкритій плодами вишні, що росла поруч. А коли підвівся, то з моїх рук закапала багряна фарба.

Я жахнувся власних кінцівок: «Невже це я винен у смерті Інни?» – зненацька луснуло в голову. «Якби мене тоді збила машина... Ні. Божевілля якесь... Хтось зі мною грається – і той папірець позаду мене – єдиний спосіб дізнатися правду». Витерши руки носовою хустинкою, я поспішив підняти єдину зачіпку.

Що це може бути? Послання, підказка... З першим рядком усе зрозуміло – старим називають лише один з двох автовокзалів у місті. «Платф. 2» – це друга платформа, до котрої, очевидно, я повинен підійти. І чому саме таке місце зустрічі? Сьогодні – десяте липня, отже, післязавтра... А конкретний час не вказано (мабуть, впродовж дня). Зазначено прізвище чи що воно там... – «Довга». І ще м'яч... До чого тут він? Видно, автору записки відомо про подробиці загибелі Інни (саме цей предмет змусив відкритися борт вантажівки). Або цей «хтось» усе бачив, або все – заздалегідь спланований задум. Задум, який реалізується через посередництво дітей... В міліцію?..

Я досі стояв біля виходу, зануривши очі в клаптик паперу.

– Звиніть, а котрий час? – почув я ламану українську поперед себе. Відірвавши очі від записки, я побачив чолатого чоловіка з бородавкою над правою бровою.

Оскільки я перебував у стані внутрішнього стопору від думок, що клубчилися в голові, добродій повторив запитання. Я машинально дістав стільник:

– Одинадцять годин, сімнадцять хвилин, – проворушив губами я.

– О, як точно. З точністю до хвилин, – засміявся чоловік з бородавкою і попрямував до аптечного пункту.

«З точністю до хвилин...» – виник повтор у моєї пам'яті.

Я зирнув на записку – і протверезів: «А якщо це не дата – якщо це і є точний час зустрічі: 12-та година, 7 хвилин». Я притьмом сунув папірець до кишені штанів – і вибіг за ворота, залишивши позаду розчавлені долонями вишні.



Відсапуючись від тривалого бігу, я перевінив номер платформи, вказаний в записці. Потім, розсівшись на лавці, я поглянув на годинник, який пишався на зовнішній стіні вокзалу: 11:57.

Сумніви щодо того, дата це чи точний час, аж ніяк не розвіялися, та рішення прийнято: на всяк випадок, залишатися на місці, біля другої платформи.

Ще ніколи так мляво не тягнулися хвилини. Я встав і, нервуючи, почав човгати, раз по раз подивляючись навколо (чи, бува, хто не підійде?)

До платформи №2 прибув автобус, а коли натовп, що вийшов із нього, почав розсіюватися, кожен другий-третій став здаватися мені підозрілим. Однак ніхто з них до мене не підходив – навіть не глянув у мій бік (принаймні, я не бачив). За дві хвилини до вказаного на папірці часу нова хвиля людей почала запихатися до автобусу моєї платформи.

12:06 – висвітилося на вокзальному табло – і я остаточно вийшов з рівноваги. Почав сіпатися до кожного, хто ненароком торкався мене плечем, як наслідок, привертаючи увагу витрішкуватих перехожих.

Двигун автобуса, що от-от мав відчалити від вказаної платформи, заревів, мов бугай.

– Стоп, стоп! – замахав руками маленький чоловічок з чималою валізою в руці. Двері транспорту відчинилися – і бідолашний почав підійматися сходинками, тягнучи за собою багаж.

Я востаннє стрільнув очима на цифрове табло: «Автобус

від'їжджає саме в такий час, як вказано на папірці. А якщо мені треба не чекати на пероні «когось», а якщо... ця Довга знаходиться вже в автобусі!»

Двері ледь-ледь не притиснули мене.

– Е-е, ти куди? – захрипів водій, підвівшись із крісла.

– Серед вас є Довга? – невпевнено викрикнув я. Пасажири презирнулися і зашепотіли між собою, певно, посміхаючись.

– Ти маєш білет? – сердитий голос водія, що наближався до мене.

– Ну скажіть: Довга є?

– Дорога довга в нас, почулося з-задніх рядів – і хвиля реготу прокотилася салоном. – Їдьмо вже!

Кинувши зором на перон, так нікого біля платформи №2 й не побачив. А на електротабло – саме 12:07.

– Я їду з вами! – рішучо заявив мій внутрішній голос.

7

За всі гроші, що прихопив з дому, я ледве вмовив водія помістити мене на незугарній дере'яній лавочці аж в кінці автобусу. І тепер я, хитаючись з боку на бік, мало не падаючи, їду, сам не відаючи, куди й навіщо. Як останній дурень, перепитав усіх пасажирів, але людини з прізвиськом «Довга» не виявилось. Тоді я набридав водієві – одначе, й назви населеного пункту з подібною назвою він не чув.

Дарма намагався вдивлятися в шибку, до якої треба було ще й дострибувати (лавка була напрочуд низенькою). Не бачачи сенсу в бездумному вдивлянні в скло, я опустився і в знеможі заплющив очі. «Що я роблю? Навіщо це мені? Мабуть, я божеволію...»

Якби не той клятий м'яч – сиділи б ми разом з Інною в цей час на піщаному березі річки і ловили ногами бризки. Нехай би вона вічно називала мене Бузьком. Усе одно – аби тільки разом.

Колись вона сказала, що кохати – це значить бути сонячним зайчиком... Тільки коли?... І чи було це насправді?

Ще й те кляте морозиво, що стало між нами... Правду казала: «дурнувата гра», в якій ми не гросмейстери, а лише шахові фігурки. Навіщо ми взагалі подалися до того парку дитлікарні? Могли сісти на першій лаві – так ні ж то: треба було втнути придуркуватий жарт!..

Кого ж винуватити у загибелі Інни? Залізо? вантажівку? м'яч? дітей? сонце? морозиво?..

Останні обійми з присмаком прощання і принадна усмішка, властива лише їй...

Зненацька мою лавку трусонуло і підкинуло догори, я повалився вбік, під ноги іншим пасажиром. «Що сталося?» – зашуміли люди.

– Заспокойтесь, – мовив водій, коли автобус знову рушив. – Це діти на дорозі граються... М'яч ледве під колеса не полетів.

Тут мене хто неначе встрілив – «м'яч»!

– Зупиніть автобус! – зірвався я з підлоги. – Зупиніться!

– Ти впевнений? З тобою все нормально? – перелякано витріщив очі водій.

– Не впевнений. Відтепер я ні в чому не впевнений. Але зупиніть.



Іноді ми виходимо з автобусу раніше, ніж хотіли; буває, ще й до того, як він зупиняється; а трапляється, що й раніше, ніж ми встигаємо дізнатися номер транспорту.

Провівши поглядом від'їжджаючий автобус, я озирнувся. Декілька хвилин я витратив на те, аби хоч якось обміркувати своє становище. Знаходився я в абсолютно незнайомому місці посеред широкої вулиці, яка невідомо-де розпочиналася і невідомо, куди вела. Хтозна, на що я розраховував, коли помацав свої вивернуті кишені – крім затертого папірця, брудної хустинки та ключів від квартири

– навіть натяку на гроші. У шлунку було так само порожньо.

«Що я тут роблю? – намагався зрозуміти. – Якого біса я приперся сюди і, найголовніше, як тепер вибиратися звідси?»

Був би тут мій колишній однокласник (який колись врятував мене від завуча, коли я «по-шурику» скатував контрольну), він би втнув щось мудрецьке, на кшталт: «Людині не слід боятися халеп, бо вона, людина, найбільша з них». А може, й не сказав би...

За кількасот метрів я помітив дітлахів, що жбурляли один в одного м'ячем, який, очевидно, і став причиною мого сходження.

– Діти, а що це за населений пункт? – одразу запитав я, опинившись біля них, а вони вирячили на мене очі, ніби я щойно з Місяця впав. – А чий це м'ячик? – нова хвиля подиву.

– Побігли, – а то як дізнаються, що ми без дозволу вийшли на вулицю... – прошепотів до своїх той, що тримав м'яча.

– А вам не дозволяють виходити на вулицю? – вирвалось у мене логічне запитання.

– Ми з притулку, – стиха обізвася найменший з них. – На Довгій не можна гуляти – тут машини ходять.

– На Довгій? – перепитав я, підбіг до найближчого будинку і мимоволі схопився за голову: «вулиця Довга». – З притулку, кажете? Виходить, мені теж туди треба...

– А ви хочете когось забрати до себе додому? – соромливо спитав той самий, і я помітив, як в нього весело заграли оченята.

Приголомшений запитанням, я уповільнив крок.

– Мені треба маленька дівчинка, років шести-семи. Зі світлим волоссям. У вас така є?

– Півпритулку, – засміялися хлопці.

– А нащо вам дівчисько, – заберіть краще мене! – з серйозним виразом обличчя заявив наймолодший.

Повністю спантеличений, я слухняно прямував за

ватагою хлопчаків. На територію притулку ми потрапили через лаз у залізній огорожі, який вони назвали «чорним ходом».

– Нам з хлопцями – сюди, а ви підійдіть до того будиночку з похилим дахом, – вказав мені хлопчик з м'ячем через хащі полину на ледь помітну згорблену споруду.

– Тільки не кажіть нікому, що ми без дозволу виходили, – смикнув мене хтось за праву руку, змусивши відчути біль (рука ще не загоїлась після порізання в ванній). – А тепер – ідіть!

– Добре. Так і зроблю, – радше, для себе, аніж для них сказав я і заповзято подибав по бур'яну.



Довгенько я стукав у великі старі, – словом, «допотопні» вікна «будиночка з похилим дахом», крізь густу сутінь яких можна було вгледіти лишень кілька дерев'яних лав та механічний годинник.

Сама ж ця прибамбасана споруда нагадувала, власне, якийсь склад, що витримав бомбардування часом. Центром її слугував двоповерховий цегляний корпус, до якого сяк-так були приліплені низенькі прибудови. В якості покрівлі було нагромадження шиферу, іржавого залізяччя (що набувало у відблисках втомленого сонця багрянцю), якісь масивні рейки, що випиналися під різними кутами тощо. Відтак площина даху нереальними каскадами то спадала донизу, то стрімко тягнулася до крони широкоплечого клена, який мешкав по сусідству (чи то був пак персональним охоронцем). Загалом панорама з «будиночка з похилим дахом» скидалася на типовий постмодерний авангард.

Коли я в черговий раз намагався зазирнути в товсті шиби, – дверцята з дратівливим скрипом почали відчинятися. На порозі з'явилася невисока товстенька жіночка у волохатому светрі, котрий незугарно звисав мало

не до колін, а розтягнуті рукави, зі складками на ліктях, надавали поставі пришелепкуватого вигляду. Масне темне волосся, нашвидкуруч зібране до купи великою шпилькою у вигляді якихось пазурів (як мені здалося), подекуди все одно звисало над густими чорними бровами. Саме ж обличчя вирізнялося диспропорційністю, яка стала ще більш помітною, коли та почала говорити:

– Вам кого?

– Здрастуйте! Скажіть, а до вас поступала вчора ввечері чи сьогодні вранці дівчинка років...

– Як прізвище? – це питання спантеличило мене зовсім.

– Як звати?

– Розумієте...

– Так, залиште територію притулку, а то охорону покличу.

– Не треба. Я просто хотів дізнатись...

– Вам не ясно?

Я не придумав нічого ліпшого, як витягнути папірець, що мало не розпадався на шмаття. Та на дверях з'явився кремезний чолов'яга.

– Так. Хто це? – гримнув він на мене. «Волохата» жіночка зітнула плечима. – Заберешся чи допомогти?

Цього разу годі й думати було силоміць прориватися в приміщення. Я почвалав геть повз будівлі. Розташовані вони були, здавалося, в абсурдному порядку (а може, такий ефект створювали численні купи битої цегли, шматків бетону, перемішаного з глиною, землею, щільно вкритих рослинністю). До речі, ці звалища, котрі виднілися звідусіль, нагадали мені чомусь знайомі напіврозвалені споруди побіля мого під'їзду.

Вітер шугав кривими інвалідними стежками (що, по ідеї, мали бути алеями), раз у раз наштовхуючись на гілляки-протези ялин, лип, ще якихось дерев. Він здичавіло гриз й без того облізлі стіни кривих будівель, шарпав хижі кущі агрусу, начебто силкуючись вирвати їх з корінням і

жбурнути подалі. Однак пихаті «зелені вовки» аж ніяк не бажали полишати свій облюбований ареал.

Відсоння, за трухлявим стовбуром дуба (кроків від мене), майнула чорнота невеличкої істоти, зблиснувши двома тьмяними скельцями в мій бік.

Трохи ще провештавшись територією в пошуках виходу (дорогу через лаз не знайшов), я почув гул транспорту і пішов на звук.

«Це ж треба бути таким йолопом! Нещасний випадок забрав життя коханої людини, а я буду якось хворобливі припущення, намагаючись знайти винних. Треба вибиратися звідси, або, принаймні, не чинити більших дурниць...»

Я вже робив третій крок за ворітьми притулку, оминувши розчепірене дерево біля виходу – коли почув позаду дзвін металу, а після – котячий вереск. Моє знервоване тіло здригнулося. Але це було ніщо в порівнянні з тим, що я відчув у наступний момент, момент, коли за спиною пролунав тонкий дівочий голос, що, наче цвях, пробив мої скроні:

– Скільки гамору – і лише один смертельний політ вишні.



– Чи не дивно: скільки йти до правди, аби потім боятися поглянути їй у вічі, – наступне, що я почув, коли знову міг адекватно реагувати на обставини. Моя ліва нога ще не встигла зробити третій відбиток між ворітьми і асфальтовою дорогою – так і звисала, ледь торкаючись носком кросівки точки дотику з землею. Я відчував на собі кожен подих мого ката, який став причиною зупинки на цьому курному шляху. Так, як вивертав кишені кілька годин тому, так, здавалося, вивертаються всі мої суглоби.

Зібравши рештки волі, я озирнувся – і спопелів...

«Це вона», – калатало в пробитих скронях. «Це вона»,

– знав (хоч прямо в обличчя поглянути не наважувався).

Її босоніжки, з переливами коричнево-білої гами, не виглядали ношеними, навпаки – свідчили про неабияку охайність власниці. Та аж ніяк не личили до них пасисті блакитно-помаранчеві шкарпетки, що встигли втратити свої первісні кольори. Незвично бліда шкіра ніг відразливо контрастувала з чорнуватою зім'ятою суконькою, особливо пожмаканою знизу. Напрочуд безглуздо поєднувалось з усім цим червона кофтинка з вишитими котиками по боках. Очевидно, похапцем була накинута на кривенькі плечики велика сіра куртка (хоча й під вечір спека не полишала розпашілу землю).

Нарешті я підвів очі до худорлявого, такого ж блідого, як і ноги, обличчя... Різкий вигин підборіддя вносив суттєву дисгармонію, однак справедливості ради слід зазначити, що саме співвіднесення ледь помітних губ, карих очей, прямовисного носа виглядало досить приємним. Брунатне, дещо витке, волосся підстрижене як-небудь, причім ліворуч воно подекуди досягало шиї, а справа – ледве торкалося вуха.

– Ти все одно молодець. Хоч і робив, як належить, – наблизилась «вона» до мене.

– Хто ти? – наче пресом видавив я з себе.

– Карі.

Знов пауза.

– Ти знаєш, хто вбив Інну? – ковтаючи слину, ледь чутно промовив я.

– Так, – одразу слідувала чітка відповідь, ніби «вона» задалегідь готова була відповісти на це запитання.

Збиралося втрутитися логічне «Хто?» – та віднині своїм голосом я не володів.

– Підійди до мене на два кроки – інакше завтра будеш застуджений, – рівним тоном продовжила вона.

Я з остраху підняв очі вгору – сонце вже перечепилося за горизонт, та небо було зовсім ясне. Позаду себе я почув

ревіння двигуна, одначе повертати голову боявся – не знав, чого очікувати від цієї «Карі». Уже коли мої джинси набули темнуватого відтінку, а в кросах захлюпала вода, – я подивився вслід машині, яка поливала асфальт.

– Дешевий трюк, – злостиво хмикнув я, даремно обтрушуючись. – Та й імунітет у мене – дай Боже! – ще побачимо, чи застуджусь.

Як говорив останню фразу, помітив: від гілки відірвалася вишня і впала прямо в бляшку (в якій була вже одна вишня), що стояла на бордюрі. Під вагою падаючої вишні бляшанка нахилилася вбік і, вдарившись об каміння, зчинила гучну луну. А потім, під дією того ж удару об камені, – знов повернулася у вихідне положення. Очевидно, я й став свідком цього непересічного віражу кілька хвилин тому. Тільки, кішка зникла...

– Яким простим і одноманітним усе видається, коли знаєш, – змусила дівчинка спрямувати на неї зір і додала: – Так дивно: дивитися на себе збоку, еге ж!

Останній вислів змусив мене збліднути – це ж я казав Інні, після того, як хлопчик влучив у неї м'ячем.

– Як ти могла чути?

– А я й не чула – я глуха. І німа, і сліпа...

Мене наскрізь пронизало відчуття, подібне до того, коли Інну накривало шматом заліза. Хотів був тікати світ за очі, але скорчені м'язи відмовили.

– Так, я справді нічого не бачу, не чую, не відчуваю ні смаку, ні запаху, ні дотику, – продовжувала вона врівноваженим тоном, і по ходу розповіді мої відчуття стали змінюватися. – Лише рухаюсь. Здатність керувати своїм вестибулярним апаратом – це єдине, що притаманно мені з вашого арсеналу відчуттів. Не бійся. Я така ж людина, як і ти – тільки... інша. Я повністю позбулася цих відчуттів,

коли мені ще не виповнилося чотирьох років. Хоча схильність до їх втрати проявилася ще з народження. Коли я була в лоні матері – почали діяти перші ознаки нетипового розвитку головного мозку. Як тільки-но я народилася, мене, напівживу, поклали на спеціальний стіл і медперсонал почав довготривалу битву за життя. Тоді до мене прийшов батько і довго дивився на моє скоцюрблене тільце. (Мати взагалі ледве витримала пологи.) Пізніше лікарі з'ясували, що в мене певне відхилення, яке вони найменували «рідкісною пухлиною головного мозку». Так ось, ці лікарі сказали батькові, що я не проживу довго з цією «пухлиною». А якщо й житиму, то кожен день стане черговою кривавою різнею за існування. Кому я така була потрібна?.. Батько вирішив збрехати мамі, що я не вижила. Так я потрапила в притулок: спочатку в один, потім другий, третій... Поступово я стала помічати в собі дещо, чого ніхто з інших дітей не мав – завдяки нестандартній (якщо брати за норму звичайний мозок людини) будові в мені розвивалася цілком унікальна здатність «знати». Спочатку я дізналася про те, хто мої батьки (бо часто думала над цим питанням) – просто в пам'яті з'явилася інформація, яку я раніше не мала. Я знала, хто мені бреше, а хто намагається щиро допомогти (таких небагато було). Відстань для мене вже не мала значення, так само, як і часові межі. Я наблизилась до чистого знання – знання, набутого без допомоги будь-яких органів-посередників. Зараз я не бачу, але знаю, якого кольору твої очі, яка довжина порізу на правій руці і навіть склад твоєї крові; не чую, але знаю, що кішка (яку ти злякався не менше, ніж мене) задоволено муркоче біля «будиночка з похилим дахом»; не смакую і не нюхаю, але знаю, як набридає їсти підгорілу картоплю, мало не щоранку, (бо здебільшого нікому не хочеться бігти за смердючим дешевим смальцем). А говорячи в даний момент, я знаю, яким чином треба рухати мовним апаратом, щоб вимовити той чи інший звук.

– А пухлина мозку? – єдине, що зміг вичавити з себе

після довготривалого заціпеніння.

– Вона невпинно прогресувала паралельно розвиткові моїх здібностей. У лікарню твого міста мене поклали на серйозне обстеження, бо мені щодня стає дедалі гірше...

– Своєрідна плата. А як же батьки? Ти в такому разі можеш їх знайти.

– У кожного з них своє життя. У мене вже є п'ятирічний братик (і не тільки він). Його батьки думають, що в нього інфекція в крові, а насправді – проста алергія на мед.

– Чому ти все це мені розповідаєш?

– Рівно стільки, як потребуєш, – уточнила Карі. – Ми ще зустрінемось. Завтра о 16-й годині, 27 хвилин, 9 секунд. І не хвилюйся, додому дістанешся сьогодні. Тебе підвезуть. До зустрічі!

Щойно були промовлені останні слова прощання, посеред алеї з'явилася жінка в білому халаті:

– Нелю, ось ти де! А ми тебе шукаєм. Що, знов юнакам мізки пудриш, – хитала головою жінка до Карі, ведучи її під руку до «будиночка з похилим дахом».

12

«У неї просто не всі вдома – от і все пояснення, – настирливо прагнув утовкмачити собі в голову я, залишивши позаду ворота притулку. – Нею скористалися, щоб заманити мене сюди, в пастку, – і вбити як єдиного свідка загибелі Інни. Звісно, по суті це виглядало б як божевілля: у хлопця, що втратив кохану дівчину, їде дах (звичайна справа), він тікає з міста і знаходить смерть невідомо де від руки якогось місцевого п'янички. Папірець заберуть – і виглядатиме все пограбуванням з випадковим убивством. Хлопчисько з лікарні, безумовно, липовий. Автобус, що відійшов у вказаний з точністю до хвилин час, і хлопчаки на Довгій вулиці – лише частина ретельно обдуманого плану. Водій, чоловічок з валізою і той добродій

з бородавкою, який звернув мою увагу на точність часу – лише пішаки. А от питання «Хто й навіщо прибрав Інну» – залишається відкритим. Втім, про це вже нікому не судилося дізнатися – був переконаний я, човгаючи асфальтою дорогою збитими брудними кросами (аби тільки на місці не стояти).

«Ось і все» – майнуло в голові, коли просто на мене блимнуло світло від фар чорного джипу. Тікати, – стрілятимуть у спину, колінкувати, – не допоможе. Тому я остовпів на місці й чекав. Станеться, що станеться.

Машина зупинилась, крізь затемнене скло я спіймав рухи, як мінімум, двох осіб. Один з тих людей (що сидів від керма) тицьнув на мене пальцем – і відкрив дверцята автівки. Я відчув, як моїм тілом пробігли дрижаки, а всередині все застигло на холодець. В ту мить я зненавидів себе за те, що навіть померти не можу, як чоловік. Потім щось подумав лихе на Інну, через яку це відбувається зі мною.

Тим часом, людина, що вийшла з джипу, крок за кроком наближалася до мене. Чоловік був одягнений у солідний піджак, поверх якого звисав довгий сірий плащ. В руках він теребив якусь залізку, що зрідка давала тьмяні відблиски.

«Він не стане в мене стріляти – я не так далеко відійшов від притулку, щоб там ніхто не почув пострілів. Хоча, якщо глушник... Але теж ризиковано посеред вулиці... Очевидно, у нього ніж».

– Хлопче, тобі в який бік? – почув я звідкись знайомий голос, примружив очі, вдивляючись у його обличчя. Темна цятка вище правої брови...

«Це він!»

– Тобі допомогти? – зупинився майже поряд зі мною.

Зненацька по мені прокотилося відчайдушне бажання жити – я відірвався від землі, що мить тому зв'язувала мене, і (ще з незвіданим до цього, загостреним і шаленим

відчуттям життя) біжма понісся подалі від машини й чоловіка з бородавкою.

– Ти чого? – почулося услід.

Не озираючись, я біг, аж поки мої ноги не перечепилися об щось – і я, втративши орієнтацію в просторі, заgrimів на вологий асфальт. Нікчемна спроба підвестись, обличчя людини з бородавкою, ще якісь обличчя – і я «видав».

13

Крізь біль і нудоту відкривши очі, я побачив перед собою потилиці двох людей. А поряд важко дихав хлопчик років п'яти (відразу було помітно, що йому теж зле). Мене злегка підкинуло; я провів очима навколо – і зрозумів, що знаходжусь в машині із затемненим склом.

«Чому мене не пришили на місці? – запитав я себе. – Певно, їм щось від мене треба... І хто цей бідолашний справа від мене?»

– Він прокинувся, – ледве вимовив хлопчик – і двоє облич повернулося до мене.

– Ти споминаєш мене? – посміхнувся чоловік з бородавкою, як і перше тримаючи щось блискуче в руці. То була зв'язка ключів, подібна до тої, що хилиталася під кермом автомобіля. – Ми сьогодні бачились в дитячій лікарні!

– Вибач, що веземо не в тому напрямку, в якому ти йшов, – почувся лагідний жіночий голос поряд із водієм. – Просто ми веземо свого сина в лікарню і вирішили, що тобі теж туди не завадить. Ми так злякалися за тебе...

– Чого ти біг від мене?

– Та не приставай до хлопця, – не бачиш: йому погано! – обернулася жінка до водія, і тепер я краще її розгледів.

Обличчя у неї нагадувало когось дуже знайомого...

– У сина якась інфекція в крові. Того і їздив сьогодні до міської лікарні на консультацію. Купив аптечні ліки – не допомогло: температура висока, жар. Та й жінка наполягла...

– Бо я вже знаю, що таке втратити дитину... – блиснула сльоза на жіночій щоці.

Я перевів погляд на хлопчика, що мовчки лежав поруч на задньому сидінні – і тут мене ошелешило:

– Ви думаєте, у нього якась інфекція в крові, а насправді – проста алергія на мед.

– Що-що? – миттю обернулись обоє.

– Мед. Це звичайна алергія на мед. Нічого страшного.

– Слухай, може бути, – зирнула жінка на чоловіка з бородавкою. – Ти споминаєш, все почалось з того, як ми поїхали на дідову пасіку.

– Дуже імовірно, – забарився з відповіддю той.

– Та не «імовірно» – так і є! – гарячкував я.

– А звідки ти знаєш? – встромив у мене очі чоловік. – Ти вчишся на лікаря?

Я хотів уже казати правду, як застогнав бідолашний хлопчик:

– Дайте води.

– Зараз, синку, потерпи! – передав мені пляшку з водою чоловік із бородавкою над правою бровою. Я відкрив посудину – і обережно дав хворому.

14

– Ти себе точно нормально почуваш? – ще раз поцікавилася жінка, після того, як я допоміг віднести її сина в приймальню (тепер я зрозумів, чіє обличчя вона нагадувала).

– Так, нормально, – вперто повторив кілька хвилин тому сказані слова. – І спасибі за булочки – а то я геть помирав із голоду.

Я дочекався, коли до нас підійшли чергові, попрощався – і наостанок:

– Не забудьте сказати лікарю, що це проста алергія.

Моя квартира знаходилася далеко від цієї дитячої

лікарні, але брати гроші на проїзд було взагалі незручно. Тому я на своїх (хоч і збитих) ногах під світлом темних ліхтарів потеліпався додому, маючи вдосталь часу переглянути те, що відбувалося зі мною.

Отже, мене ніхто не збирався вбивати, принаймні, у тому населеному пункті. Але хто й навіщо відправив мене туди? Якщо вірити хлопцеві, який вранці передав папірчик з вказівками, то автор його – саме Карі (чи Неля – як її назвала медсестра). Виходить, вона шукала зустрічі зі мною, а так, як її перевели з лікарні до притулку, – єдиним способом поговорити став мій приїзд до неї.

Вона сказала, що знає, хто вбив Інну! Та чи можна їй вірити після всього, що ця Карі наговорила потім?

Її сім'я... Я потрібен був для того, щоб передати батькам причину хвороби її п'ятирічного братика? А ця вся тарабарщина з надприродними здібностями – тільки фікція. Як вираховано час... Однак з її батьком я бачився ще вранці, після того, як одержав послання. Чому ж у ньому одразу не вказати причину хвороби – я б передав безпосередньо. Може, він не повірив би...

А точний від'їзд автобусу? Той маленький чоловічок з чималою валізою в руках навмисно привернув мою увагу, щоб я сів у потрібний автобус. Хлопчаків, що кинули м'яч під колеса транспорту на вулиці Довгій, взагалі не проблема було підмовити (Карі їх добре знала)...»

І, здавалося, я все здатен був логічно обґрунтувати, все, окрім того, з чого починався весь ланцюг подій, тобто, з підозрілого звернення самої Карі: «Ти сьогодні побачиш смерть».

«Навіщо було влаштовувати смерть моєї дівчини?» – безліч разів ставив собі запитання, але відповіддю був пробіл. «Тільки заради того, щоб це слугувало приводом до шукань, стимулом до подальших дій? Маячня...»

Сяк-так я добрів до будинку, прочовгав біля порожньої лави, оминувши гидкого волоцюжку, піднявся на ліфті до

свого сьомого поверху і подзвонив у двері. Згадавши, що батько «буде дуже пізно», я дістав ключі (благо, що не посіяв ніде) – і опинився у рідній оселі. Їсти хотів страшенно, але ще більше хотів заснути. Нестерпно бажаючи прокинутися завтра від ніжного голоску Інни, що долинав би з мобілки, я, не роздягаючись, заgrimів на стару канапу. Але збутися моїм мріям не судилося...

15

Прокинувся я від телефонного дзвінка, однак це аж ніяк не був голос Інни:

- Квартира Бузька? – долинуло невпевнено з апарату.
 - Та-а-ак, – протерши очі, спросоння протягнув я.
 - Мені треба Дмитро Віталійович.
 - Це я, – саме собою вирвалося в мене.
 - Телефонують з міліції. Вам терміново необхідно з'явитися у відділок по справі Горнятної Інни Едуардівни.
 - Я зрозумів.
 - Ви пам'ятаєте адресу?
 - Так, – скоріше хотів спекатися дратівливого голосу я.
 - Підійдіть у те відділення, де були позавчора, на одинадцять ранку.
 - Добре, – поклав я слухавку і сперся на спинку канапи.
- «Що їм від мене потрібно? Я ж усе розповів у день смерті... Усе, крім ситуації з «пророцтвом»... Правда, тепер мені є, що додати...»

Я хотів був піднятися, та ломота в тілі повалила мене назад. Дихати було важко, відчувалася слабкість. У горлянку взагалі – наче хто жмут гіркою полину запхав. На годиннику, що цокотів на стіні, розгледів: сім хвилин на дев'яту.

«Може, вони рознюхали, що це не нещасний випадок чи навіть напали на слід вбивці. Може, з'явилися нові подробиці...»

Нижче годинника, у дзеркалі, я побачив «несебе».

Вигляд у мене був жахливий: неголене обличчя, масне волосся, розхристана сорочка, запилені й подерті на колінах джинси та кроси, чорні від бруду. Всередині – нічим не краще...

Щоб якось привести себе в належний стан, я поволікся на кухню готувати каву. І тут я отетерів: («Ми ще зустрінёмось. Завтра о 16-ій годині, 27 хвилин, 9 секунд»).

«Що ж робити? Залишатися вдома за сімома замками чи їхати до відділку, не знаючи що і хто там на тебе чекає? Навіщо я взяв слухавку? Тепер я знову не омину зустрічі з Карі, і хтозна, що принесе мені ця зустріч... Чи, може, даремно я так побиваюсь: ну, сказала – то сказала. Та й не вона це дзвонила! Тим паче, до шістнадцятої з лишком я стовідсотково повернусь додому, вимкну телефон і зачинюсь у квартирі. Хай тоді спробує дістати мене ця Карі, ким би вона не була...» – хвилюючись, міркував я.

Опустошивши провіант холодильника, я опустився в гарячу ванну. Близько десятої я одяг спортивний костюм і, захопивши поспіхом стільник, ключі та гроші (які залишив на столику батько), грюкнув дверима квартири, все-таки, не будучи впевненим, що повернуся назад.



– Чому ви вчора не піднімали слухавки? Ми вам кілька разів дзвонили на домашній, – блиснув очима молодий слідчий, коли я опинився на лавці біля його письмового столу.

– Я... – зам'явся. – Мене не було вдома, – відказав, щоб виграти трохи часу.

«Розповісти всю правду чи збрехати?» – хиталось у мені.

– А де ж ви були вчора?

– Інну вбили! – випалив я, і заляк в нерішучості. Слідчий випрямив спину і обперся ліктями об дерев'яний стіл.

– Що ви сказали? – ніби не почувши, перепитав він. – Горнятну Інну вбили?..

– Так.

– І ви знаєте, хто? – підозріло глянув на мене слідчий.

– Карі, маленька дівчинка, вона сказала, що... «ти сьогодні побачиш смерть» – вихопилось у мене, і я затремтів, як целофановий пакет на вітрі.

– Дмитре Віталійовичу... Дімо, – прибрав статечний тон працівник прокуратури, – Ти розумієш, що кажеш? Стався нещасний випадок. Твоя подруга загинула...

– Це не випадок – усе було заплановано, вони... вони її вбили. Карі (вона ще Неля), медсестри, діти, всі діти – вони заодно... – схопився я з лави і обома руками вперся в стіл.

– Тихше, тихше, – заспокоював мене слідчий, наливаючи в склянку води. – Заспокойся!

Мною трясло, але я продовжував і продовжував... аж поки слідчий не грюкнув кулаком.

– Випий – і заспокойся! – наказав мені і, коли я спустошив склянку, посадив назад на лаву. – Я знаю, що тобі довелося пережити, – почав слідчий, коли мені стало легше. – Ти втратив дівчину, яку любив. Усе сталося на твоїх очах. Нам відомо з твоїх попередніх свідчень, що поблизу гралися діти, і випадковий удар м'ячем об кузов вантажівки призвів до невблаганних наслідків. Ніхто не хотів того, що сталося. Просто, Інна опинилася не в тому місці...

У горлі пересохло – і я попрохав ще склянку води.

– Ніхто не збирається звинувачувати тебе чи когось іншого. Та нам не хочеться, щоб ти наробив дурниць. Власне, я і викликав тебе з цього приводу. Ти розумієш, про що я?

На знак згоди я хитнув головою.

– Я просто хоч дізнатися, де ти був учора.

Остаточо вирішивши не говорити правди, я сховав очі – і мовив:

– Майже весь вчорашній день я провів у свого друга Віті.

– Повністю, будь ласка!
– Ворнович Віктор Миколайович, – довелося назвати свого колишнього однокласника, що мешкав поверхом нижче.

– Добре, ми перевіримо вашу інформацію. Якщо дані підтвердяться і ви не наробите дурниць – ми більше не зустрінемося.

Щодо останнього, то, в деякій мірі, слідчий був правий.

17

«Тепер мені треба якнайскоріше вмовити Вітю, щоб він підтвердив мої брехливі показання», – розмірковував я, підіймаючись ліфтом. Вийшовши на шостому поверсі (де жив мій друг), я напосідливо почав дзвонити у двері.

– Хто там? – донісся голос з квартири.

– Вітьок, це я.

Залізна засувка заскреготіла і двері шпарко відчинилися.

– Здоров, – привітався він. – Дімічу, мені так шкода... Я вже знаю.

– Мг, – пробурмотів я. – Можна зайти?

– Так, заходь, – розчепірів переді мною двері, і я опинився всередині. – Як ти?

– Нормально, – закрив тему я. – Тобі з міліції ще не дзвонили?

– Та не... – не очікував такого повороту Вітя. – А мали?

Глибоко вдихнувши, я пройшовся по коридорчику.

– Я маю до тебе прохання... – одразу перейшов до суті, пам'ятаючи про брак часу.

– Це стосується Інни? – боязко запитав він.

Я хитнув головою.

– Добре, сідай на дивані в гостьовій, – показав рукою Віктор. – Вдома нікого нема – тому влаштуйтеся, як тобі зручно. А я зараз чаю заварю – і ми поговоримо, про що ти схочеш.

– Та в мене... – почав був я, але мій співрозмовник уже побіг на кухню.

– Я швидко, – почулося звідти.

Зайшовши до немалої зали, яку мій друг називав «гостьовою», я помітив чималу купу грошей на шафі, а на чайній таці – відкриту коробку цукерок і три келихи з синюватим осадом на дні.

«А якщо він теж заодно з ними? – шугонуло в голові. – Його неприродна поведінка, завчене «мені так шкода», різка втеча на кухню... Досить підозріло... Та чого це я? Це ж мій кращий друг – просто він теж розчавлений смертю Інни, яку добре знав...»

Недалеко від мене, мов скажений, задзеленчав телефон і я відчув, як кров розливається по судинах.

– Зніми трубку – і скажи, що я зараз підійду! – гукнув Віктор з кухні. Помалу я підвівся з дивану й почав підходити до апарату.

«Це або з міліції, або...» – страшно було навіть уявити.

– Ти береш слухавку?

Я з острахом узяв її і, зціпивши зуби, почав піднімати, – і тут мене торкнулася позаду чиясь рука, а коли я повернувся – в іншій був ніж...

18

– Давай мені слухавку! Дай! – повторював Вітя. – Ну давай уже!

Не дочекавшись ніякої реакції, він вихопив її з моїх задерев'янілих рук.

– Так, здрастуйте! Сьогодні? – розмовляв він з кимось.

– Так, відмічали трохи... Ну, в скромній домашній атмосфері, там... тортик, цукерки. Випили трохи. Мамі на честь іменин навіть премію дали! Ага. Увечері з мамою поговорите. Ну, до побачення! – поклав Віктор слухавку і глянув на мене,

як на божевільного. – Ти чого, друже, – поплескав мене по плечу. – Ти через ніж? Вибач, я не хотів тебе налякати... Зараз принесу чаю.

За мить повернувся з тацею, на якій були порізаний торт і напої.

– Пригощайся. У мами сьогодні день народження: відмітили сім'єю – і розійшлися, хто куди. А я от, – вдома, – пропонуючи чай, сказав друг. Витримавши паузу, додав невеселим тоном: – Про що ти хотів поговорити зі мною?

– Вітьок, – почав я і зробив маленький ковток (напій видався мені прегірким). – Ти мене ще зі шкільної лави виручав, правда?

– Ну, було діло, – скромно обізвався він, готуючись почути наступне.

– Справа в тому, що я тільки-но з міліції... Там мене питали, що я робив учора весь день.

Співбесідник знехотя відсьорбнув трохи чаю, ніби обрубавши цим жестом хід моїх думок і, не підіймаючи очей, мовив якимось штучним голосом із металевим призвуком:

– Знаєш, Дімічу, може, цього разу і справді не слід шукати винних.

Цей вислів змусив мене двічі просвердлити його поглядом.

– До речі, я до тебе заходив разів чотири – тебе не було, я правий? – перевів стрілки і дратівливо відсьорбнув ще раз.

– Правий. А ти можеш сказати, що я був у тебе?

– У мене? – заворушився Вітя. – Міліції? Але, чому так, – ти, звісно, не скажеш?

– Не зараз.

Віктор, кваплячись, опустив філіжанку на тацю і піднявся з дивану. Зробивши кілька кроків по гостьовій, він пильно подивився мені у вічі.

– І що ж ми робили вчора весь день? – посміхнувшись, запитав він.

– Ну, наприклад, відик дивились, – не міг логічно мислити я.

– Ага, цілий день! – іронічно хмикнув Вітя. – Добре, що моїх вчора не було – брехати легше.

– Вигадай ти що-небудь. Ти ж у курсі: з мене брехун ніякий.

– А з мене, значить, який! – миттю підхопив він, і ми розсміялись. Це я вперше сміявся після ...

Зненацька задзеленчав телефон. Віктор акуратно взяв слухавку, після паузи назвався, а потім, зиркнувши на мене, почав запально розповідати про те, як, буцімто, вчора ми грали в карти, при чому в мене постійно випадали козири, а він, себто, Вітьок, раз у раз пошивався в дурні, аж поки не посіяли чирвового валета. Тоді нам довелося йти до крамнички купувати торт «мамі на завтрашнє свято», а вся здоба в тому магазині була якась «секондхендська», тому ... і т. д. і т. п.

– Сподіваюсь, воно того варте, – дмухнув Вітя убік, поклавши слухавку.

– Я теж.

19

«Дурепа! Мала дурепа! Я доведу цій Карі (чи як її там...), що вона ніяка не провидиця. «Завтра о 16-й годині, 27 хвилин, 9 секунд». Ти ба, – цього разу з точністю до секунд! – саркастично розмовляв я з собою, намагаючись подолати стресовий стан, коли двері моєї квартири замкнулися зсередини на всі можливі засуви. Кинувши ключі на канапу, я поглянув на годинник, що, непокоячись, вицокував на стіні: 15:47».

Голова йшла обертом, температуру міряти не було сенсу (відчував, що досить висока).

«А раптом вони вже в квартирі, чекають слухної нагоди, аби вчинити розправу» – спало мені на думку, і я притьомом

кинувся на кухню. Озброївшись столовим ножом, я з обережністю перевіряв усі підозрілі місця в квартирі – однак жодного натяку на присутність у помешканні «ще когось» не виявив. Так і не розстаючись зі зброєю, присів на канапу, що вгнулася під моєю вагою.

16:17 – у горлі щось застрягло, але я остерігався вчинити найменший шурхіт.

«Та біс забирай! Я в своїй оселі! І ніхто сюди не вдереться! На всяк випадок – можу в міліцію подзвонити...»

Я гордо встав і, набравши повну філіжанку води, вмовстився на стільці.

16:22 – я ще раз перевіряв надійність засувів і акуратно затнув штори. «Ну і що ж ви мені зробите, – пихато сміявся я в душі. – Через балкон (тим паче, запертий) на сьомий поверх не дістанешся, двері не виламаєш – залізні».

16:24 – я знову взяв до рук філіжанку води і змочив горло, тримаючи біля себе ніж. Аж раптом у дверях подзвонили... Від несподіванки рука хилитнулася – вода розтеклася по столу. Подзвонили вдруге, цього разу більш наполегливо.

«Нізащо не відкрию. Хай – подзвонять – і підуть».

16:25 – хтось незграбно загупав у двері.

– Я знаю, що ти вдома, – я бачила, як ти заходив півгодини тому, – впізнав я знайомий голос сусідки зверху. – Треба твоя допомога!

Я, забувши про холодну зброю, навшпиньки підійшов до скельця у дверях – й справді побачив тьотю Валю. «Що ж їй треба саме в таку пору? – поглянув я на екран свого стільника: 26 хвилин, 52 секунди. – Нехай, почекає ще з півхвилини – а потім дізнаюся, чого хоче».

– Ну відкривай же! Термінова справа до тебе.

Ще раз поглянув у скельце, аби переконатися, що тьотя Валя одна, потім на годинник – 04, 05, 06...

Знову стукіт.

«А хай їй три чорти вхоплять!...»

09, 10, 11...

«Я переміг! – спалахнуло в моїй голові. – Час вичерпався!» – триумфував я, і нарешті відчинив двері...

– У тебе неточний годинник. Поспішає на декілька секунд, – монотонно мовила Карі, що стояла переді мною.

20

– Дімо, тобі недобре? – хотіла доторкнутися до мене, оторопілого, тьотя Валя, що стояла поряд, але я відразливо смикнув руку. – Чула, що з Інною сталось. Так жаль, хороша була... А ця дівчинка, видно, загубилася. Згадала, що в тебе телефон є, – то їй прийшла. Подзвони в міліцію – нехай приїдуть, відвезуть її, а то, каже, з притулку. А я повернусь до себе – бо скоро моя дочка прийде, а в неї ключів нема (буде ліфтом їхати – розминемося). То я на тебе залишаю цю Карі (як вона на себе каже). Подзвони – хай міліція приїде! Ну, я пішла...

Тьотя Валя злегка штовхнула дівчинку до моєї квартири і зачинила за нею двері.

– Привіт, – звела Карі очі на мене.

– Забирайся, звідки прийшла, – боязко ступив я два кроки назад, углиб квартири.

– Не бійся мене. Я людина.

– Та яка ти, в біса, людина? Чого тобі треба від мене?

– Як чого? Тьотя Валя ж сказала тобі: подзвонити в міліцію.

– Н... навіщо?

– Тоді мене заберуть від тебе, – ніби знущаючись, відповіла Карі.

– То навіщо ти приперлася? – розлютився я, вдаривши кулаком об стіну.

– Причин безліч, а наслідок один.

«Я не розумію, не розумію...». У голові все переплелось.

– Ми розуміємо достатньо, щоб не розуміти іншого.

– Припини говорити загадками! – наказав я, грюкнувши по маленькій шафці, на якій лежала залізна миска з агрусом (мабуть, батько приніс), що встигли вже добряче зіпсуватися.

– Загадка – це також те, чого ми не розуміємо, – навіть не кліпнувши, продовжувала Карі.

Здалося, що кров заклекотіла в мені, і в стані неконтрольованої агресії я, схопивши посуд, готовий був ним розтрити дівчинці голову. Ягоди розсипалися під мої ноги...

– Ти картаєш себе не за те, що не встиг сказати, як її любиш, а за те, що не встиг почути від неї слів зізнання.

– Замовкни, шмакодьяво! – зціпивши зуби, затряс я холодним залізом над її головою. – Що ти можеш знати про кохання?

– Ти сердишся, бо не знаєш, чим для неї був увесь цей час.

– Замовкни, – захитався я, раптово ослабнувши. Мої м'язи перетворилися на воду, а дихання зважчало.

– Насправді вона любила тебе більше, ніж ти думаєш. І коли ти мало не потрапив під колеса авто, вона зрозуміла, ким ти для неї є. Тільки сказати не встигла. Просто, не вистачило життя...

Коли Карі вимовляла останнє речення, я вже валявся на підлозі посеред розтовчених плодів. Я не плакав... Я ридав. Усе моє тіло здригалося, а обличчя потонуло в солоних сльозах, яких я не відчував на собі вже більше двох років. Я ридав, як здатне було ридати лише мале маля...



– Тепер у нас рівно сорок сім хвилин, поки приїде міліція, – констатувала Карі, після того, як я поклав слухавку і вів на канапу, що зарипіла піді мною.

- Тоді, у притулку, ти сказала, що знаєш, хто вбив Інну, – нагадав я. – Благаю: скажи!
- Зв'язок, – прозвучало з вуст Карі.
- Поясни, – намагався стримувати себе я.
- Згадай, як ти діяв, згідно моїх вказівок! Вокзал, платформа, час, вулиця, м'яч... Ти знаєш, що це не випадковість, зокрема, і смерть Інни.
- Продовжуй, – вдивлявся я в обличчя Карі.
- Життя загалом – не сумбур. Воно існує завдяки об'єктивно наявним законам.
- До чого тут смерть Інни? – перебив я.
- Кожна смерть служить своєрідним нагадуванням про нашу невічність у цьому світі. І тим, що нам потрібно-непотрібно знати.

В черговий раз втрутився з хвилюючим запитанням:

- Там, у лікарні, на лавці, ти думала, що загину я? Того дня я мав потрапити під колеса авто?
- Ні. Стається лише те, що має відбуватися.
- То чому ти попередила мене, а не Інну? Якщо ти зазирнула в майбутнє, то чому не розказала всього? Я б змінив його. Я б не підпустив Інну до тієї вантажівки, захистив би від усього!..
- Ти заплутався. Знати – не означає змінювати. Якби кожен здатен був змінювати майбутнє, як йому заманеться, то навіщо б тоді потрібні були закони?
- Які закони? Смерті?
- Я ж казала: зв'язку.

Не витримавши, я схопився з місця і почав гасати по кімнаті.

- Карі, чому ти мені брешеш? Медсестра назвала тебе «Неля».
- Ім'я «Неля» дали мені вже в першому притулку. Але батько назвав мене Карі, ще до того, як я народилася. Він сам вигадав це ім'я, переставивши склади: рі-ка. Він ще з дитинства полюбливав гратися зі складами.

– Ти ж казала, що не бачила його ніколи!

– Не бачила. Але знаю.

Ці слова, що прозвучали, довели мене до крайнощів:

– То ти чаклунка, виходить?! Знаєш минуле, майбутнє...

Якщо ти така крута – то спробуй захистити себе! – в стані, близькому до афекту, я схопив зі стіни годинника з його нудотним «цок-цок» і напружив м'язи рук, аби жбурнути ним по дівчинці, яка незрушно стояла в кроці від мене. Здавалося, мене не зупинить ніщо...

22

З правої кишені спортивок грала знайома мелодія, а я стояв з годинником у руках, не знаючи, як діяти далі. Нарешті я поклав його на стіл і натиснув кнопку виклику.

«Сьогодні я буду пізно, – почув остогидлу фразу, до якої вже звик. – Так, як і вчора. Може, й пізніше. Візьми трохи грошей – і обійдись без мене». Оце й уся розмова...

– Ти зробиш крок йому назустріч, – мовила Карі, дивлячись на мою внутрішню спустошеність.

– Не лізь у мої справи, – огризнувся я. Краще б свої ладнала. А то інших змушуєш... – натякнув я, сховавши мобільку в кишені. – Якщо тобі цікаво, то я передав твоїм батькам... Що я ще маю зробити, аби ти забралася з мого життя?

– Вирішити стосунки з батьком і...

– Це, врешті-решт, не твоє собаче... – знову розлютившись, бахнув кулаком об стіл. Від удару годинник захитався і загримів на підлогу.

– І тут ти помиляєшся. Він просто гордий, як і ти. Та чи варто ремствувати один на одного, постійно вдавати байдужість один до одного лише через те, що сталося два роки, сім місяців і дванадцять днів тому?..

– Я не знаю, звідки ти дістала цю інформацію, але тобі краще замовкнути! – стиснув вкотре я кулаки.

– Досить картати батька: так мало статися, – не припиняла Карі, пришвидшивши темп розмови. – Зрештою, не він її вбив. Вони обоє винні. Твоя матір, грюкнувши дверима, тікала від проблем подалі, а батько намагався її спинити. Та вона ж і не слухала. Звісно, від холодної зливи пощади не чекай! Ти сам бачив, визираючи з вікна власної кімнати (яку батько запер ззовні), що вона навмисно бігала по калюжах, падала в них, мов божевільна.

– Досить, – змолвився я, опустившись на коліна.

– Ти пам'ятаєш, як батько тягнув її додому, а вона пручалась і дряпала йому обличчя, – а він продовжував її тягнути, аж поки кров від численних подряпин не залила йому очі. Саме тоді він і кинув її одну далі мокнути під зливою. А що йому залишалось робити? Так, твоя мати в той день смертельно занедужала. Але ти не знаєш її останніх слів на лікарняному ліжку. А вона сказала твоєму татові: «Пробачаю, і пробач, будь ласка, мене». Тільки з тобою попроситись не встигла. Просто, не вистачило життя...



23

– Ти знаєш абсолютно все? – хотів уточнити я, коли в очах стало прояснюватися.

– Я знаю все, що коли-небудь відбувалося, відбувається чи відбуватиметься – бо насправді часової площини як такої не існує. Навіть простору в звичному розумінні немає. Все, що ми сприймаємо, – це суб'єктивні категорії, подібно тому, як час має три види, а простір – три вектори.

– А думки?

– Думка – це також інформація. Я ж кажу: маю доступ до всього, в тому числі й до людського мозку.

– Що ж лежить в основі всього?

– Зв'язок і мета.

– А чому ти не поділишся своїми знаннями зі світом, –

це ж нечуваний прогрес, переворот всієї наукової думки...

– У всьому є мета. Мета – це єдине, що доводиться вираховувати мені. Я знаю усе – але мені невідомий сенс (зміст, ціль...) Зв'язок – це, так би мовити, зовнішня основа, на якій усе тримається, – це універсальна формула. Однак, чому створена саме ця формула – мета... Навіщо людям мої знання? Гадаєш, вони зможуть переконати вбивцю не полишати життя дитини за сім кварталів звідси? Чи вмовить дитину не видлубувати кішці очі у квартирі номер два сусіднього будинку? Чи, може, з допомогою тих знань ти зможеш легше дивитися на брудного волоцюжку, що постійно вештається біля твого під'їзду? Мої знання тут не зарадять.

– У дещо я вірю. Але не перегинай палицю: як ти можеш знати все? А як же воля людини, свобода вибору?..

– Саме те, про що ти говориш, і формує майбутнє. Але переписати його аж ніяк не можна.

– Але ж варіантів завжди декілька!

– І тим не менш, стається лише один з них.

– Що, і навіть зараз, коли ми спілкуємося, все заздалегідь прораховано і не підлягає змінам? – вибухнув я.

– Як не парадоксально звучить, так. Ти зрозумієш...

– Чого ж ти не знайдеш спосіб вилікувати свою пухлину?

– Це зайвість.

Я не міг більше винести ні секунди перебування з нею:

– Читаєш думки, знаєш усе. Якщо так, то ти маєш знати, що станеться в найближчі півхвилини – я всаджу тобі ніж у горлянку – і доведу, що здатен сам керувати своїм майбутнім, що твоя удавана теорія – хибна! – зареготав я, і підскочив до ножа, що залишався весь цей час на столику, поряд з філіжанкою з розливою водою. З ненавистю хапаю ніж, але зброя висковзає з руки і, розрізаючи ліву долоню, встраває в дерев'яний паркет.

– Не помічаючи філіжанки, яка перед тобою, не слід зазіхати на керування майбутнім, – посміхнулася (як мені здалося, лукаво) Карі, прикладаючи носову хустинку до моєї пораненої долоні. – Для того, щоб змінити майбутнє, треба, як мінімум, його знати.

– Я хочу знати, як ти «це» робиш.

– До чого тут я? Не я ж хотіла пити, не я поклала філіжанку з водою на стіл, не я купила її на ринку за 8.50, на гроші, які залишилися від купівлі серезжок – подарунка на день народження Інни, не я...

– Припини, – закрив руками своє обличчя.

– Чи не дивно: настільки наблизитися до правди, щоб тепер боятися поглянути їй у вічі.

– Ти знаєш усе, – підхопився я. – Скажи, чи є життя після смерті?

– Не вимагай у життя того, що тобі непотрібно.

– Я маю знати, я маю знати... будь ласка!

– Дізнаєшся, рано чи пізно кожен дізнається. А ти – раніше. Тепер мені час іти.

– Я нікуди тебе не відпущу, доки не скажеш, чому саме я?.. – заарканив руками дівчинку і трусонув нею.

Хтось двічі натиснув на двірний дзвінок.

– Відпусти, – ти не тямий, що робиш, – проковтнула мене очима Карі.

– Скажи, чому я?! – вдруге затряс її.

– Ти знаєш достатньо, аби не знати іншого.

– Чому ти повторюєшся?

– Зв'язок не повторюється – він пов'язується.

З дверей почувся стукіт, і:

– Відкривайте!

– Ти не хвилюйся – ми сьогодні бачимось востаннє, – розпеченим залізом пропекло до серця. – Сьогодні інший побачить смерть.

– Я... загину?

Пауза.

– Ні. Помру я. Через дві хвилини, сімнадцять секунд, – продірявило мене наскрізь, і я неусвідомлено опустив руки. Карі розміреним кроком пішла до дверей і відчинила.

– Що тут відбувається? – запитала людина в міліцейській формі.

– Засувку заїло, – не задумуючись пояснила дівчинка і обернулася до мене, застиглого на місці:

– Той, хто шукає відповідь – знаходить її. Той, хто шукає питання – знаходить правду...

25

Я почув, як зачинається ліфт, а по якійсь хвильці – страшенний гул донісся з перших поверхів. Я зрозумів, що сталося, хоча моя внутрішня сутність не хотіла погоджуватись.

З квартир повибігали перелякані люди, націливши збентежені погляди вниз, а я мовчки стояв біля відчинених дверей своєї квартири.

– Загинула маленька дівчинка! – без потреби пояснила тьотя Валя, підіймаючись по східцях до себе. – Ти бач, яка доля?... А обидва міліціонери живі: травмовані, але живі.

«Дімичу, що сталося?!» – наляканими очима питав у мене Вітя, підіймаючись сходами.

– Ти її знав? – торкнувся він мого плеча, але я (неусвідомлено відреагувавши на подразник) відсахнувся. – Дімо, що відбувається? Скажи, я можу чимось зарадити? Бузько?!

Зненацька мене відклинило: «Бузько?!» – так мене називала лише одна людина..

– Не знаю... Не знаю, що відбувається. Все так заплуталось...

– Не дивно. Навіть павук плутається у власній павутині.

А людина – й поготів.

Тут я якось інакше поглянув на того, хто біля мене, – і:

– Вітьок, давно хотів спитати: ти сам вигадуєш такі фрази чи...

– Сам. Кожен в цьому світі сам, але не забувай, що поряд є світ іншого, – не замислюючись, відповів він і по хвильці додав: – Може, час поговорити...

– Так, ти правий, – погодився я. – Але не сьогодні. Вибач мене. Заходь завтра в другій половині дня. Будь ласка!

– Домовились, Акробате, – поклав мені на плече руку. Цього разу я прийняв її.

– «Акробате»?!

– Ну, пам'ятаєш: так я тебе називав у школі. Ти пішов в учительську, щоб скатати контрольну. А коли зайшла училка, я почав закидати її мудрими запитаннями. А ти в той час, намагаючись бути непомітним, проявляв неочікувану гнучкість під столами, і навіть між столами. Тому-то й – Акробат. Пригадуєш?

– Точно: Акробат, – нарешті повернувся до мене цей спогад повністю.

– Гаразд, тоді до завтра, – злегка, однак щиро, посміхнувся друг.

– Так, – повторив я, не підозрюючи, що найстрашніше випробування чигає на мене попереду.

Затуливши за собою входні двері, я пішов до ванної. Тільки зараз я помітив, що з лівої долоні крапає кров. Декілька разів опустивши голову під холоднуватий струмінь води, протер засмальцьовані очі і зустрівся з відображенням у дзеркалі.

Аж раптом, на брудній сорочці, яку скинув у день загибелі Інни, я помітив якийсь папірець... Обережно розгорнувши його, я впізнав почерк... Інни:

майбутньому видатному
юристові
Бузьку Дмитру Віталійовичу

Зізнання

Я, Горнятна Інна Едуардівна (у майбутньому – Бузько Інна Едуардівна), вирішила щиросердно зізнатися в тому, що... по вуха закохана в найліпшого хлопця на планеті Земля – Бузька Дмитра Віталійовича.

Дмитрику, Дімочко, Дімультчику, прошу пробачити мене за мій гонористий характер і взяти до відома, що... я тебе кохаю. Хай там що – я завжди буду твоєю... підсудною.

09.07.07

І підпис... «Не суди мене суворо, Бузок».

Знайшовши на полиці шафи свій альбом з фотками, я побачив там... нас, усміхнених. Ми купалися в ріці: Інна заходжувалася веселим сміхом, обливаючи мене з ніг до голови, а я марно намагався протидіяти водяним обстрілам. Цей кадр вловив один хлопчик, що засмагав поряд. А ми йому надувний м'ячик віддали... Один з небагатьох кадрів, де ми разом (здебільшого просто фоткали один одного...) Які ж ми були щасливі: їли морозиво, гуляли зеленими стежками, слухали щебетання окрилених істот, вбирали духмяність літа, ловили сонячних зайчиків...

«Бузьку, а ти, виявляється, екстримал, – іронізувала Інна, коли я готувався стрибати з кряжа в воду. Вдаючи, що мені страшенько (аби добитися бурхливих оплесків), я то присідав, щоб стрибнути «бомбою», то ставав у позу «рибки». – То ти стрибаєш чи зарядку робиш? – жартувала вона, змушуючи свої щічки жевріти під променями сонця. – Нарешті, я плигнув у воду, а коли виринув з «підводної одиссеї» – тримав у руках... сережки у вигляді морських

коників (які заздалегідь сховав під поміченим каменем). Коли Інна побачила мене з «подарунком глибин» – вона оцінила мою вигадку предовгим «Вау!» і назвала це найнеочікуванішим вітанням на день народження. Тоді вона сказала, що кохати – значить бути сонячним зайчиком на щічках людини, завдяки якій ти є сонячним зайчиком. Потім ще довго сміялися, сидячи на піщаному березі, ловили ногами бризки і планували завтрашній день...

Як же хочеться, щоб ріка не забула нас... Щоб вічно текла і шепотіла іншим своє ім'я: рі-ка-рі-ка-рі-ка...»

Я акуратно вклав «Зізнання» до свого альбому, знаючи, що ці спогади не втрачу ніколи. Хотів уже зачиняти шафу, як помітив у глибині полиці ще один альбом, товстелезний і зашарпаний. Ледве витягнувши його на світло, я зрозумів, що це – батьків. Навіть не розкриваючи, я приготувався шпурнути альбом назад, але зсередини стали сипатися сяк-так вкладені фото.

Звісно, я нагнувся, аби зібрати їх – і тут мене вдарило струмом: побіля батька, ще досить молодого, стояла світловолоса молода жіночка з карими очима.

«Не може бути, – протестували мої очі. – Це Карі!»



Особа на фото тоненькими контурами обличчя справді нагадувала Карі, однак ще більше вона була схожа на жінку з джипу. Неважко було здогадатися, що це мати Карі, тобто саме жінка з недужим сином. «Та чому вона обіймає мого батька? Звідки він знайомий з нею? Батько на фото виглядає молодшим років на шість-сім...»

– О Боже! – вигукнув я, коли перевернув фото іншим боком: «ла-ла і я»; «сон і дар»...

«Ла-ла – це Алла. Так колись батько називав маму. Але матері на фото не було, отже, так звати і матір Карі. Хм, – мабуть, їм удвох «радісно» було...»

Я вийняв з паркету ніж, що досі загрозовито стирчав, і поклав на вологий стіл. Сам сів на стілець.

«Значить, батько зраджував мамі, і близько шести-семи років тому народилася Карі, – стугоніло в скронях. – Як він міг? Мені тоді було дванадцять-тринадцять... Це означає... Це означає... – напрошувався висновок сам собою: Карі – моя зведена сестра!»

Я схопився з місця і почав ходити по кімнаті. Щоб якось відволіктися, я підняв годинник, який лежав ниць з розтщеним корпусом і, здивувавшись, він досі йде... Обережно повісив його на стінку і почув легеньке «цок-цок, цок-цок...» Та воно вже не дратувало мене – навпаки – заспокоювало, заколисувало.

«Карі – моя сестра! Намагався втовкмачити собі в голову, але якийсь супротив не давав це зробити. Чому, чому вона дала зрозуміти це лише після власної смерті?.. Вона ж так і не бачилася з батьком... Втім, нащо їй бачити – вона знає... Знала навіть час своєї смерті. «Знати – не означає змінювати».

«Я – брат Карі! Ось чому саме я... Зв'язок є. Але яка мета?..»



Неочікуваний грукіт дверей перебив мої думки.

– Дімо, ти вдома? – почувся батьків голос, та я не відзивався. – Дімо?

Кинувши погляд на ніж з краплями моєї крові, я потягнувся до столу і миттю вхопив його. Ледве встиг схвати за спину, як в кімнату ввійшов батько... Карі.

– О, Дімо? Ти чого... не заперся – двері відкритими були. Я думав, хтось чужий...

Я мовчав, крутячи позаду ніж.

– Ти не захворів? – підійшов до мене батько і торкнувся долонею до спітнілого чола. На такій відстані добре помітно різкий вигин підборіддя...

– Чого ти прийшов? – грубо запитав я. – Ти ж казав пізно явишся...

– Почув, що трапилось у будинку – прийшов переконатися, що з тобою все нормально.

– Не нормально... А якби виявилось, що в ліфті була твоя дитина?

Від моїх слів губи батька здригнулися.

– Синку, я...

– Що «я»? – гаркнув прямо йому в лице. – Подумаєш, двері не закрив! Ти думаєш, що мені послугу зробив, замкнувши мене у кімнаті, коли мама вмирала під зливою?

– Дімо, ми вже не раз про це говорили... – повернувся спиною він.

– Не раз... І ні разу я правди від тебе не почув! – затис я в кулаці ніж.

– Яку пра...

– Про зраду!

Він не очікував від мене такого повороту. Побачивши на підлозі витягнутий альбом, батько сперся на стару канапу.

– Ти здогадався, – знітився батько і по тривалому мовчанні мовив: – Так, я зраджував мамі... близько восьми років тому. У нас навіть дитина народилась, дівчинка. Але маля одразу померло... Тоді ж ми і розсталися з моєю другою... А в ту ніч, два з половиною років тому, твоя мама дізналася про колишню зраду і не змогла вибачити. Лише перед смертю...

– Па, а ти ніколи не задумувався, що та дівчинка могла вижити?

– Лікарі сказали...

– А що тобі каже серце? Воно ж у тебе є? – стиснувся ніж у кулаці й мертва тиша наповнила кімнату.

– Сину, пробач! – упав батько на коліна біля моїх ніг.

Ніж з плямами крові затремтів у моїй руці.

– Тобі вже пробачила... мама.

Я, потупивши очі, неквапно наблизився до лави, котру Інна назвала «кріслом судді». Майже три доби минуло з того часу, як я востаннє сидів тут... з нею. Тепер сиджу один. Поховали її, ніби й не без мене.

«Чому ми завше втрачаємо, коли тільки-но знайшли? Інна, Карі... Навіщо тоді шукати? Усі ми лише маленькі чоловічки з великими валізами: більшими за нас; валізами, які надсилу тягнемо за собою, доки вони не потягнуть за собою нас. Ми ліземо, щоб стати валізами. Каламбур. Ха».

«Бузько! Бузько! – різонуло вуха. То гукали дітлахи. А, ні, – не «Бузько! », – щось інше. Мабуть, здалося».

Боковим зором я помітив, як (кроків за двадцять) між сухими стовбурцями, що не так уже й давно були рясно вкриті яскравими кетягами цвіту, майнула щось світло-бузкове. Автоматично обернувся, та марно... Хоча чийсь лагідний погляд на собі я таки відчував.

Хтось легенько поцілував мою щоку – і я всією душею розкрив обійми назустріч знайомій принаді. Я впізнав її – це був сонячний зайчик...

Раптово позаду я почув якісь кроки... То був той самий маленький хлопчик з м'ячиком у руках. Нарешті я впізнав його: це – автор того кращого фото, де ми з Інною разом.

– Вона просила передати, коли ви з'явитесь вдруге, – простягнув мені акуратно складений папірець і зник в алеях лікарні. Почекавши хвилюк невідомо чого, я делікатно розгорнув листочок:

«Привіт, братику! Вибач мені за все, через що тобі довелося пройти. Якби не я – ти втратив би лише одну близьку людину, а так – тобі вдвічі важче. Знаю. Така закономірність: скільки знайдеш – стільки й втратиш. Той, хто шукає відповідь, – знаходить її. Той, хто шукає питання, – знаходить правду. А той, хто шукає правду, – знаходить пошук. Ти хочеш дізнатися, як я ЗНАЮ. Наведу простий

приклад. Художня реальність, як і світ навколо (в твоєму розумінні), має три часи: теперішній, минулий, майбутній. Будь-яке місце всередині художнього твору ми сприймаємо за дану точку теперішнього часу, а два інші часи розташовуються нами відповідно до місця заданої точки: до неї – минулий, після – майбутній. Таким чином, читач завжди перебуває в тричасовому вимірі. Однак, якщо цей читач вивчив книгу напам'ять, то усі три часи в його свідомості постають лишень в одній часовій площині – нинішній, тобто, теперішній. Відповідно, для читача в такому випадку немає в звичному розумінні минулого і майбутнього. Йому заздалегідь відомо весь розвиток подій: від початку – і до кінця, а отже, інформація про будь-яку точку в творі вже закладена в його пам'яті: не треба гортати, перечитувати, згадувати – для читача усе – зараз.

Це досить умовний приклад, однак він дає усвідомлення здатності мозку знати все. Це і є ЗВ'ЯЗОК. Але чому автор вибрав саме таких персонажів і який загальний смисл твору – МЕТА – читачеві, хоч він і всезнайко, доводиться тільки здогадуватися...

Пам'ятаєш, ти вчора запитував мене, чи є життя після смерті? Ти сьогодні дістанеш відповідь... якщо забажаєш» – закінчувалось одне послання.



30

«Зараз – 12 годин, 7 хвилин і неважлива кількість секунд. Твій стільниковий годинник поспішає на 2 хвилини, 7 секунд, – йшло після невеликого відступу. Я притьмом зирнув на свій телефон: 12:09. – Біля входу в лікарню росте знайома вишня, на ній залишилося 127 плодів. Рівно о 12:27 і певній кількості секунд від гілки відірветься одна з язгід. Спіймавши її, ти сьогодні зупиниш смерть, смерть однієї вишні.

P. S. Ти маєш повне право не робити цього. У тебе є

час подумати. Яке б ти рішення не прийняв – ЗНАЙ: я пишаюся тобою!

Твоя сестричка»

«Так, я маю право вибору. Та як би я не вчинив – ти знаєш результат. То де ж варіанти?! – подумки звертався до неї. – Ні! Я більше не буду грати в твої ігри. Вони надто дорого мені коштують...»

Я миттю здійнявся на ноги і закрокував до виходу з лікарні. Біля самої вишні зупинився на хвилику, поглянувши на час: на моєму – 12:23.

«Я зробив свій вибір. Вибач...» – хотів пройти по розчавлених вишнях, що лежали між мною та ворітьми. Але відчувши наближення якогось предмета, застиг з піднятою ногою в повітрі. Прямо під нею прокотився... м'ячик.

Озирнувшись, я нікого не побачив. Так і не зробивши наступного кроку, я ще раз поглянув на дерево.

«Але як же я можу дізнатися? – турбував мене сумнів, коли я опинився під вишнею. – Одна зі ста двадцяти семи...»

28-ма хвилинка змінилися двадцять дев'ятою на електронному годиннику. «Отже, насправді – скоро: 12:27». Зненацька гарячий струмінь, що вливається всередину, нагадує про відчуття, коли мене ледве не збило авто.

Я дізнався! Моя рука сама прожогом висковзає вперед – і в ній опиняється... сто двадцять сьома вишня.

«Я знаю! – миготить у моєму мозку. – Знаю!»

У своїх руках тримаю врятовану вишню, а переді мною розчиняється рідкий бажаний світ.

Чи слід?..

*Тепер я знаю того, кого шукав.
Та чи вистачить мені снаги дізнатися про ту, кого
шукати не слід?..*

*P. S. Зараз ти можеш спробувати діЗНАТИся.
Негайно поглянь на перший-ліпший годинник – і запам'ятай
кількість хвилин та секунд. Далі дістань будь-яку монету
– і рівно через 2 хвилини підкинь. Спіймавши чи впустивши
її, ти сьогодні побачиш або зупиниш смерть, смерть однієї
монети.*

*P. P. S. Ти маєш повне право не робити цього. У тебе
є час подумати. У будь-якому разі, ЗНАЙ: я пишаюся
тобою!*

*ЖИТТЯ ВЖЕ
НА «ВН»*

– Що Ви бачите перед собою?

Сонце ще не з'явилося, однак усе навколо перебувало в тремтливому очікуванні на його врочисте створення. Таж ні – по суті, воно вже було, тобто є скрізь: у кожній точці неосяжного простору, кожній миті, незалежно від невловимого часу і, вже тим паче, в кожнісінькій із міриад просонцевих піль.

Серпанкова таїна, здіймаючись над покривом незайманої ріки, додавала передчуття якогось апофеозу; а міст між двома світами шліфувався полисками парвників-першопроходців, і тому нагадував сценічні підмурки, на котрих от-от опиниться «зірка». Власне, мерехтливе свічадо самих зіроньок вдало збагачувало відтінкову палітру небовиду; а там, де щоразу стрічалися в цілунку Велике Сонце і Безкрая Ріка, наближалось щось незбагненно-грандіозне в злегка напруженій прелюдії Створення.

Біла сорочка води вишила собі на манжетах коловоротні візерунки, а полотно небоводу розчиняло, здавалося б, неприступну браму для гостинного прийому вічного світила, що розмірено вимальовувалося на тливій світанкового марива...

Розгледіти можна було ще багато (та тоді споглядав на це переважно крізь призму «науки»), адже саме полотно картини було не тільки для ока видиме, а й для душі (тепер би навіть сказав: промовисте).

– Тільки міст у вас має бути чіткішим, – це вже надумав промовити я, дивлячись на самозаглиблену особу, яка витончено орудувала пензлем, закликаючи невидимі сили природи.

– Але то не просто міст – от поглянь! – обережно торкаючись небесної сфери, посміхнулася вона й трішки відхилила голівку набік.

Чому «то не просто міст», моє «Я» вперто не хотіло помічати, і тому, щоб заповнити мовний простір, озвучив рядки, які шубовснули з відділу пам'яті: «На полотні дерева справжні, а за вікном – як намальовані» (і звідки це до мене надійшло?)

– До речі, дерев не видно, – по хвильці додав я, знайшовши прогалину в пейзажі. – Зате якусь фіолетову квітку ліворуч ви намалювали, – продовжив наступні зауваження своїй сумлінній «учениці».

– Це волошка.

– А хіба вона росте біля води?

– У мене – так. До речі, я схожа на неї?

Вона сиділа на каріматі-килимку, склавши тендітні колінця, на яких притулився щасливий лист звичного формату. Пишне світле волосся лоскотало плечики, мов заграючи до них. Горловинка м'якого в'язаного светрика оберігала лілейну шийку, а мій плащ цілком захищав її від зовнішніх прохолодних віянь (за винятком руки, що тримала пензля). Ліворуч лежали акварелі, змочені чистою вранішньою рососою; дещо далі – інші речі.

Я підсунувся ближче, намагаючись зазирнути їй у вічі.

– У вас зеленкуваті-брунатні очі, – волошки трохи не такі.

– Тому я не зможу бути схожою на волошку, яка росте біля води?

– Не ображайся, це те, що я помітив, – ще раз, виправдувально, оглядав зображене. – А все інше – намальовано, як слід, як справжнє.

– А хіба намальоване не є справжнім? – причепилася тепер вона до моїх слів. – Як можна намалювати несправжнє сонце? А кому під силу зобразити справжнє сонце? Он воно, вже тут, – повела рукою в повітрі. – Піду зустріню.

Вона поволі підвелася й рушила до мосту, ще не розбудженого рухом. – Я скоро.

Скориставшись нагодою, я в пориванні допомогти своїй учениці (хоч невідомо, хто в кого більше вчився), вхопив пензля, залишеного на палітрі, і взявся домальовувати «справжнє» сонце.



– Що ти зробив? – зітхнула вона, побачивши, що під мостом з'явилося сонцеколо. – Нащо ти спотворив сонце?

– Вибач, я хотів тільки навести... – знітився я.

– Я зобщила під мостом лише відблиски сонця, – це за яскравістю вони такі ж, як ти бачиш там, – вона вказала на видноколо і світило, яке опинилося посеред річки і мосту.

– Саме ж сонце має бути «над»: ще дужче, ще потужніше.

– Зрештою, ти неправильно намалювала контури мосту, – сипав я свої зухвалі виправдовування.

– Що значить «правильно-неправильно»? Це ж не цифри...

– Ну Світліно, ти чого? Наступного разу вийде краще, і це все ти відтвориш на ньому, добре?

– Я не хочу відтворювати – я хочу творити!

І вона пильно вглибилась мені в очі своїми, вже не зеленкувато-брунатними (чи то так здалося). Потім різко розвернулася – і попрямувала до мосту, залишивши мене з малюнком «справжнього» сонця.

По якійсь миті – чорний звук удару. Лист вирвався з рук, а ноги перетекли в уповільненість і ламаність. Натомість автівка рвонула далі, зникнувши майже під мостом.

Я торкнувся тіла, що незрушно лежало на сирій темній землі. За його руку зачепився лист, в нижньому кутку якого відобразились темні контури силуета. Хотів був схопити зіпсований мною малюнок, та він відстрибнув від пальців – і полетів ген під міст, а там – далі, далі, де жовте сонце стає чорною спотвореною тінню.

В очах пручалося світло, продукуючи нечітку картину реальності (хоч наді мною досі висіло товсте жовте сонце). Небо розтяглося, як надокучливий бігборд. Ловив тіні дерев, яких фактично не видно тут, у цьому амфітеатровому місті.

Занурюючись у глибшу темряву типової багатоповерхівки сучасного «каменозою», з обгаженими до неможливості під'їздами та смердючими ліфтами (які рідко і працюють, однак з них так само тхне цвіллю і людськими відходами). Написи на стінах нагадують про спрIMITивізоване мислення, від чого стає гірше, адже ти розумієш, що тобі доводиться мешкати з представниками цих неіндивідних нашарувань пліч-о-пліч. Мало того, ти вже перебираєш на себе їхні звички.

Обпльовані цигарковими бичками сходи, чіпляються до твоїх підшов, кличучи приєднатися до подібного існування (ото ще картина!).

Врешті дерев'яні пальці автоматично вгрузли в кнопку електродзвінка.

– О, Рома, ти так рано сьодні, – перша приязна посмішка за півдня. – А я от тіки сіла обідать. От і поїмо разом.

Бабуся (власниця квартири) вже хотіла почимчикувати до кухні – аж тут помітила сумочку, яку я затис у руці.

– Ти шо: вже дівчачі сумки крадеш? – спантеличено клацнула язиком бабка, беручи руки в боки. Та помітивши з мого вигляду, що не вчасно пожартувала, з осторогою додала: – Рома, шо з тобою таке?

– Зі Світланою біда. Вона в лікарні.

– І-і-іх, – злякано набрала повітря старенька. – Як же так? Хто ж це її? Чи сама?

Я не відповідав.

– Ой, це ж ти за грішми прийшов, да? – схопилась бабця.

– Скіки нада? Ну, кажи, не стісняйся!

– Лікарі сказали: пару сотень на найближчий час треба, ну ще – для підстраховки, – відмовив знехотя. – У мене трохи є – зайшов узяти-однести.

– Ну, нічо-нічо, я ще от пенсію получила... – старенька поспішила до своєї кімнати; перед входом повернулася до мене: – А ти поїж, га?

Поки бабуся метушилася в себе, я, не роззувшись, ступив до нашої спільної з Юрою кімнати (вдвох знімаємо). Свій рюкзак зняв на підлогу, сумочку Світлани поклав на крайній стілець.

З шухляди дістав з-поміж купи паперів незакінчені портрети нас із нею, власне, так би мовити, співпортрет (майже співавтопортрет): на одному листі вона малювала мене, і на тому ж – я – її.

– От – на, – простягла мені гроші бабуся. – А тепер пішли пообідаєм. Раз ти кажеш, вона в лікарні – то все обійдеться. А тобі теж сили треба...

Таки вмовивши мене доїсти порцію чогось рідкого, бабка підсунула мені жовткову пересмажену яєчню. Різно піднявшись з-за столу, я всунув до кишені свої та бабусині гроші, захопив звичний блокнотик із ручкою – і поспішно вийшов з квартири.



Вона лежала під металевим сонцем, а біля вже не сновигали люди. Навіть на обличчі жодної неточності. Вийшов би ідеальний портрет – тільки... неживий.

Дорогою до лікарні я бачив, які тепер медики: в білих халатах – з вугіллям в губах. Не зрозуміло, хто більше потребує меддопомоги і в чому вона полягає.

Скільки навколо помирає людей: безглуздо-тупо, по-ідіотськи. Щодня. І майже всі – добровільно! Такі собі суїцидники. То тютюном ногу-руку-голову одрізають; то нирки-печінку-серце на лезо алкоголем намотують. А хто

разу наступним рівнем (вибір наркоти багатий!)

«Злочин проти себе», – чому немає такої статті кримінального кодексу? Та яке там! Нам наплювати на злочини проти оточуючих.

Але самогубство через мистецтво – це вже дурість. Хіба вона могла так вчинити? Це не розумно. А вона – наймудріша з усіх, кого я стрічав... Тепер лежить під вимкнутим сонцем. Навряд чи вона хотіла бачити його таким. Я теж не міг на це дивитись – я надто тебе... Ні, ніколи не скажу в минулому часі...

– Ну, побачили, – давайте тепер зоставимо її, – прозвучало збоку.

Я хитнув головою, але продовжив стояти незрушно.

– Ти зробив усе, що міг, – завчено продовжував голос.

– Ми про неї попідкуємось.

– Я буду тут, з нею, – заявив, мов укопаний.

– Будеш; коли вона готова буде вийти з цього стану.

Поки ти їй нічим не можеш допомогти – їй просто потрібен спокій; нам залишається чекати... Ром (тебе ж Рома звати?), – торкнув мене лікар за плече. – Зараз вона точно не прийде в себе. Ти їй дуже-дуже будеш потрібен, коли вона відкриє очі – але цього не станеться сьогодні. Послухайся: їдь поки додому і сам прийди в себе. Можеш провідати завтра.



«От гадство, – ще й світлофор видрипується», – нуртували нерви, очікуючи на збівчасте перемикання світла з червоного на зелений. Втім, нікуди вже я не спішив – життя, здавалося, відставило марафони. Змлоений час ніби збиткувався з, досьогоднішніх, бозна-яких амбітних планів. Небавом ішов під бляклим блимаючим світлом, яке, врізаючись в очі, ще більше затьмарювало навколишнє й посипало все плямами.

Проходив повз напівзакинута будівлі, обмальовані

стінописом, похилі паркани, перелицьовані з колишніх дерев, бігборд з якимись дратівливими цифрами...

На стовпі намальована свастика, яку намагалися заліпити оголошеннями, – «фашисти кляті!» – мимовільно шубовснуло в голову.

Звідкіля невідомо (мабуть, з якогось підворіття) мене обступила гавкітня. Жодна не насмілилася гризнути, проте й відпускати не збиралися. Відмахнутися чи налякати не було чим – у кишені джинсів тільки мобілка, блокнотик-ручка та гроші. Розлютившись від безвиході, я хотів зафутболити по тих, що спереду – ухилилися і загавкали ще небезпечніше.

Приготувався бути частково покоцаним, як якась із собак рвонула до автосмуги, погнавшись за вантажівкою. Стадний інстинкт змусив аналогічно вчинити й інших. Скориставшись моментом, я рушив подалі звідси.

«Автособачки Павлова» біжать одна поперед одної, періодично зупиняючись під світлофорами і мітячи їх чорними вихлопами. Важко хекаючи, гавкаючи на пішоходів, аби хутчіш переповзали по зебрі, женуться за чимось ілюзорно-примарним. Бо ж кожен, хто за кермом, переконаний, що світ має крутитися саме навколо його баранки, саме для нього, єдиного і неповторного. А може, це фата моргана (міраж): людям здається, що вони – господарі планети, а насправді кожній живій істоті міражується, що вона – керманич світу. І все через те, що ми – в стані гіпнозу, чи то пак, летаргійного сну».

Від напівсонного животіння на перехресті мало не зіштовхнулися автівки. А от справа від мене вже завмерла одна з таких – з дещо пожмаканим передком (ніби вивернутою щелепою). «Якоїсь знайомої породи. Схожа на...»

Я стишив крок. Вичекавши мить, озирнувся.

«Чи вона?» – вглядався в переднє скло. – А що, як це той, хто збив Світлану? Кому повідомити?» – дістав стільник,

перебираючи «контакти». На екрані зависло: «СВІТЛИНА».
«А що, як він поцупив її телефон, а потім збив...»

Рука натисла кнопку виклику – нічого. Аж тут абонент з того боку мережі прийняв мій дзвінок.

– Алло, хто взяв трубку? – пошвидше видав я в слухавку спотвореним голосом – мовчанка. Долинає сучасна музика. Хтось напружено дихає. Віддалено почувся інший голос (ніби, жіночий). – Чий це телефон?..

Подальші гудки засвідчили, що зв'язок перервано.
«Значить, у нього ще й мобілка Світлани».

Дециця часу мені знадобилось, аби обдумати, як діяти далі. Врешті я зважився. Вибрав вдале непомітне місце біля кам'яного підмурку – і жбурнув звідти по машині першим-ліпшим каменем. Та одразу заскавчала, завилала і тьмяно забликала нерозбитою фарою.



До автівки з подертою «пащею» «підпливло» двійко (з усього видно, пригашених) тіл, голосно посилаючи всіх і вся. Не знайшовши, на кого можна було б злити злість, перший, шмаляючи товсту цигарку, махнув рукою – і попер, чомусь кульгаючи, до «Градації» (нічного клубу, розташованого неподалік стоянки). Перед входом, де назва зоріла масивними літерами, кривуля зупинився і, після невдалої спроби відчинити правою, незграбно відтяг ручку дверей за допомогою лівої руки.

Другий, більш серйозної статури, голосно вилаявшись у простір, коротко подзвонив комусь, трохи постояв перед автівкою, глитнув декілька разів з пляшки. Після – відкинув її убік і подався туди ж, до «найт клаба».

Здалеку їхні обличчя не надто були помітними, та одяг запам'ятати не складало труднощів: на тому, що останнім зайшов, висіли широкі реперські джинсяки та олімпійка з написом «OLDUB»; в іншого – футболка, обтягуючі

штанчики та шкіряна кепка (до того ж, його видавало кульгання).

На сходинок до клубу стовбеніло декілька бугаїв, соваючи раз-по-раз до рота куриво, схаркуючи додолу та голосно регочучи (мабуть, із цього). Далі від них хтось навколішках витрушував із себе непереварені рештки харча, що супроводжувалося зсудомленими корчами всього тулуба та схрипілими потугами.

Перечекавши трохи і накинувши план наступних дій, я закрокував до будівлі, у вікнах якої вибухало різнокольорове світло та долинало аудіюгупання.



Служба контролю, поставивши на руці «прохідну» печатку, вказала на величезну залу (кажуть, колись будувалася як приміщення театру), по вінця напхану тілами, цигарковим димом та звуковим екстазом. Пахло пересмаженим сонцем.

На підмостках сцени, за барабанними установками, шаманили декілька рок-металістів. Периметр приміщення обгородили барні стійки, над ними – кондиціонери, що радше скидалися на труни, обплетені електродротами. З протилежного боку від входу двері були забиті дошками навхрест й обгорнуті темним сукном. Вгорі крутилася підвішена металева куля, на танцмайданчику – тілесне місиво під тьмяні спалахи прожекторів (описувати не буду – це змальовано на картині).

Уздовж стін висіли дзеркала, проте вони мало що відображали. На пропалених скатерках, в чорних дірах яких тонуло світло, виструнчилися пивні пляшки – мов ракети без функції повернення на Землю – якими заряджалися патронові шлунки. Цифри на столиках, здавалося, вказували на щось більше, ніж суто нумерацію. За ними сиділи люди, попровалюювавшись в кріслах, побіч яких

знаходилися вазони з квітами, що давно вже припинили боротися за життя.

Уривчаста музика біла по серцях, а люди в екстазі підіймали руки догори, немовбито боячись, щоб під дією гравітації з вен не полилася кров. Світло блимало, картинки раз-по-раз замирали. Все навколо крутилося, бо комусь це було вигідно. Голос ді-джея, реалізуючи чийось програму, сказав: «Давайте!..» – і присутнім цього було достатньо.

Аби не привертати зайвої уваги, сідаю за перший-ліпший вільний столик.

– Што вам? – нагнулося до мене дівча-офіціант, подаючи меню.

– Можна соку яблучного?

– К сожаленію, яблучнава нєт. Апельсiновий, бананавий, какосавий, фруктовий...

– Ну давайте фруктовий, – зупинив тираду порожності.

– Харашо, – зафіксувала собі на папірці. – А пакрепче чево желаєтє?

– Миш'як, – і бігом! – нагрубив я, аби відчепилася (алкоголь я не вживав, відколи дізнався правду про нього), і став прискіпливо роздивлятися зовнішній вигляд присутніх: різний – і, в ту ж чергу, такий однотипний стилем. Власне, шаблонність простежувалася у всьому, що оточувало: фраз, якими послуговувався персонал та їхній об'єкт заробітку; рухів як засобу привернення уваги собі подібних; поведінки загалом, яка зводилася до естафети «випити – погнати – переспати – випити», звісно, з перервами на куриво та кормхарч.

Дівча-прислужниця піднесла соку:

– Двадцать.

Я дав. Та, презирливо зиркнувши, розчинилася в натовпі; а я вперто продовжував вдивлятися в сплетіння тіней, вишукуючи своїх «клієнтів».

«OL»... – повністю було важко розгледіти. – Так, воно: «OLDUB», – висік очима зомбоване тіло «бугайчика», що намагалося дригатися під бамкання електромузла. Надовго його не вистачило – і тіло-«OLDUB» завалилося на диванчик, в декількох метрах від мене. Там уже «відтягувався» другий клієнт: чомусь вже без кепчика, зате з ротом, проткнутим товстою цигаркою, в оточенні повійованих дівуль.

«Ну що ж, поки зроблю те, що в мене найліпше виходить, – ковтнувши соку, щоб хоч якось перебити густий душман, дістав із кишені маленький блокнот. – Почну з «Олдиба».

Спершу овал обличчя (вкритий знизу щетиною), темнувата шкіра, характерні контури підборіддя, видовжена вилиця, відкрите чоло...

Тут біля мого столика притулилась якась «готова» парочка, облизуючи одне одного, – і я змушений був прикрити блокнотик, щоб лишитись не поміченим. Місце для спостереження за «бугайчиком» було вдалим – тому перекочувувати кудись не годилося. Відсунувшись від «солодкої» парочки, я продовжив замальовку.

Мій позувальник, у свою чергу, дістав цигарку і повернувся до сусіда. Той несміливо витяг запальничку, пробував терти правою, тоді – лівою рукою. «Натурник» врешті не витримав дивитися на убозтво – видер запальничку і після легкого чирку затягнувся ніотиною, розбавляючи удаваний кайф пінним пивком. Закутане у завісу диму, його обличчя стало менш виразним, а дірки між пальцями видавалися пропаленими.

У перерві між смоктанням цигарок та дівулі з рожевим пасмом волосся, що всілася йому на коліна, я настирливо продовжував відтворювати «Олдиба» на листочку. В неочікуваний для обох момент наші погляди перетнулися. Він здивовано вирячив баньки і загасив недопалок об свій

столік. Доперши, що став предметом моєї цілеспрямованої уваги, він піднявся з дивана, вихопив пляху пива – й почав продиратися до мене.



– Я не поняв, ти чо так паліш, а? – завис наді мною «бугайчик». Поки що я, як ні в чім не бувало, продовжував сидіти за столиком, попиваючи сік. Навмисно ігноруючи загрозу, я дивився поперед себе.

– Ти чо, глухой?

– А? – ніби з подивом приблизив вухо і показав жестом, що заважає гучність звуку.

З пару хвилин той світив на мене своєю короткостриженою макітрою, зіпершись ліктями об стіл (видно, збираючись із думками в незвіданні, що робити далі). Певно, за браком розумніших ідей, він штовхнув мене в плече, сподіваючись вивести з рівноваги. Тепер я помітив, як з диванчика піднявся «кульгавий» і теж почав торувати собі шлях в наш бік.

За столиком поруч вистрелила відкоркована пляшка – і цокання склянок прорізало простір.

Розумів, що справа виходить із під контролю, набираючи неочікуваних обертів – причім далеко не на мою користь.

Я вже зробив останній ковток соку і приготувався зацідити порожньою склянкою по громіздкомі чолу «бугайчика», як «на сцені» намалювався співбухарик з тьолками.

– Чотут? – видав злито «новенький» у шкіряній кепці й, чи то відчувши мій внутрішній неспокій, чи не бажаючи взагалі заводити конфлікт (з його то травмами!) додав щось на кшталт: – Та ладно, нашо він тебе?

Однак Олдиб не міг так просто «зам'яти» справу (не престижно). Схопивши мій блокнотик, він натрапив на...

свою пику. Після чого заорав до мене перегаром:

– Шо ето? Ти чо-на?

Тоді блокнотик обережно взяв «кульгавий» і здивовано вирік: «А чо, похож! Як вам?» (показуючи двом дівам).

– К статі, прикольно, очінь прикольно, – залопотіли обидві в один голос (знехотя та, що жувала гумку). Це мого суперника трохи втихомирило.

– Художник, значить? – допер той.

– Мг, – розслабив вчеплені в склянку пальці.

– Як звать?

– Роман. А вас?

– «А вас?» Чо, борзий, да? – шукав будь-яку зачіпку для розбірок, але я вирішив не дарувати йому цього.

– Слушай, а можеш меня, ну, тіпа, іобразить, – втрутилася дівуля з рожевим пасмом.

– Так, ти чо-на? – повернувся Олдиб до неї.

– Ну Форт... – жадібно вп'ялася губами вона, а руки, як гадь, обвили його габаритне тіло.

10

– Прикольно, прикольно, – по-дурному залпескало «рожеве пасмо», вирвавши листочок зі своєю фізіономією.

– Пасіба, Форт, – облизала ще раз вже розм'яклого «бугайчика», дякуючи, що дозволив скористатися мною як художником. – Слушай, а давай ми ево с собой, ну, тіпа, захватім. Он прикольний, а?

– Та нафіг он тебе? У тебе єсть я!

– Ти, ти самий лучший. А он просто нарісуєт ещо меня – ну, тіпа, на такой бальной бумаге... – стала вмовляти дівуля. – Пажалуста-пажалуста!

– Ну, блін, харашо, – згодився Олдиб (він же тепер Форт), мацаючи задоволену спідницю випадкової натурниці.

– А знаєш, чо я – Форт? – криво усміхаючись, обернувся він до мене.

– Що?

– То шо багат і крут! – заржав «фортовий бугайчик», а за компанію – і дівахи з гигикующим «кульгавим». – Ох погульбасим съодне! Поплилі.

Всі четверо рушили до виходу.

– Ну шо, поехали, художнічек, – затрималась та, що жувала гумку. – А то Форт обідеця...

А навколо присутні після останньої зтяжки гасили свої сонця.

11

На вулиці стало прохолодніше, а на небі лишився лише спустошливий попіл, витрушений кимось у космічну безвість. Біля входу до «Градації» шмалили ще більше, а рвотний рефлекс дався взнаки вже двом одразу, які «стругали» зовсім неподалік, прямо на тротуар.

– Пузирьок, ти куда? – відсунув Форт-Олдиб кульгавого, який збирався сідати за кермо. – Ти он утроем докатався!

– Окей, – тоді я ззаді з дівчонками, – запосміхався той.

– А шо «утром»? – вловив я, тамуючи емоції.

– Та так... – зам'явся Форт. – Капот помялі. Ну бистрей, бистрей всажуємся.

– Красавчікі, ви же абое бухіє, – запротестувала діваха з рожевим пасмом. – Может, хай за руль, тіпа, сядет художнік. Он, по ходу, самый трезвий у нас.

– Так, не зліте меня – падайте в салон, – попередив Форт, простреливши собі рота цигаркою. – Художнікі – рісуют. А всьо асталъное делают багатіє і крутіє, ха-ха-ха...

– Ну а еслі нас менти стопорнут? – додало рожеве пасмо, таки всідаючись поряд з кульгавим та дівахою з жуйкою.

– І чо? Посадят? – відразливо заржав, вмикаючи запалення, Олдиб.

Авто рушило.

– Пузирьок, слиж, об'єсні – дівочка, по ходу, не в темі.
І кульгавий з гордістю заявив: «У Форта батя – криша!»
– Бо в ментовке, чи шо? – скривилась дівача, вмощуючись позручніше.
– Сама ти «в ментовке». Просто все в центрі – владенія його баті: супермаркети, бізнес-центри...
– Ну харе, харе, – зупинив його Форт. – Дівочка паняла, з кем імєє дело...
– А далеко єхать? – поцікавилася друга дівуля, досі смокчучи жуйку.
– Та не, тут мальоха. За городом дачка єсть. А тепер будь добра: заглохні – і наслаждайся.
Спершу не стало видно обабіч дороги будинків, а потім зникли і дерева.



– Добро пожаловать, – не надто приязним тоном видав Форт і ввімкнув випуклу люстру, що висіла під невисокою стелею. Після того, як усі зайшли і почали роздивлятися халупу, він, непомітно для дівач, зачинив вхідні двері, поклавши зв'язку ключів до кишені своїх широких джинсяків.

Кімнатка, де ми опинилися, була середнього розміру, з двома вікнами, що виходили в глуху ніч, широким незграбним дерев'яним столом, на якому залишилися відходи попереднього гуляння, та забитою купою усякого мотлоху. Але нас запросили до наступного приміщення: більшого і комфортнішого за попереднє, з двома широкими паласами та стількома ж розкладеними диванами. Поряд розташовувалася інша, затемнена кімнатка.

– Форт, ти же гаваріл, шо будєт поляна, там, тіпа, уют... – розчаровано замямлила дівача з дурнуватим рожевим пасмом. – Может, ви нас рєшілі і на баблє кінуть?

– Да, ми так не дагаваріваліся, – насторожено підтакнула

інша, ступивши крок назад.

Форт мовчки підійшов до вікна, поправив штори і обернувся до Пузирька, який кинув кепку на тумбочку і підключив обігрівач до розетки.

– Як і домовились: моя – розова, твоя – та.

– Не-не, спочатку покажіть лавандос, – запротестувала «рожева».

– Покажем, щас покажем, – скидаючи олімпійку, грубо відповів Форт і повалив її на диван. – А ти рисуй, художник, рисуй! – скривив до мене мордяку. – З натури не пробував?

Тим часом Пузирьок ще м'явся, не наслідуючись підступити до збентеженої іншої.

– Форт, Форт, я прошу: останавись на минутку. Давай абсудім. Я вєдь не бесплатная... – пручалася вже напівоголена ним «рожева». – Форт, перестань!

Зненацька та, що була з гумкою, вхопила з-під столу порожню пляшку – і опустила її на голову «фортовому» Олдибу. Скло не розбилось – а от його башка миттю вгрузла в м'якеньке бильце дивана.

– Ти що робиш, стерва? – вирвалось у Пузирька, який не очікував такого повороту. Він кульгаво почав підстрибувати до бунтівниці, а та, недовго думаючи, прожогом чкурнула за мою спину. Пузирьок второпав, що йому самому, ще й з понівеченими кінцівками, проти нас іти було зась – відтак він бігав збентеженим поглядом то по мені, то по лежачому Форту.

– Художник, не борзей! – невпевнено попередив він.

– Ключ у Форта в кишені: беріть – і тікайте! – вирішив я, але ніхто не зрушив з місця. Тоді я повторив, прикрикнувши: – Кажу: ключі від дверей – у Форта в правій кишені джинсів. Хутчіш!

Тоді «рожева» гарячково почала нишпорити, де я сказав. Незабаром витягнувши звідти зв'язку декількох ключів, вона поспішила до вхідних дверей.

– Зря ти так, художник. Можна було харашо провести

время, – зітхнув Пузирьок, відступаючи в темінь кімнати позаду.

– Ну, що там? – гукнув я до дівах, що ніяк не могли підібрати відповідний ключ. Нарешті я почув, як двері з гуркотом проскрипіли.

– А ти? – спитала котрась із них.

– Я їх затримаю. Біжіть! Біжіть, – я сказав!

І перелякані дівулі вибігли в лоно ночі, залишивши невитягнуті ключі в замковій щілині.



Я ступив у темряву, до зниклого в ній Пузирька. Тиша. З чергової спроби намацав вмикач – і натис. Світло трохи різонуло по очах.

Попереду завмер Пузирьок, вже з ножом у руці.

– Так значить, ти її збив? – намагався поглянути в його хитрі очі.

– Шо-шо?

– Сьогодні ранком ви збили дівчину біля мосту.

– А-а-а, – протягнув Пузирьок. – Ну, буває. А ти, значить, в курсі?! Ше скажи, що вона була твоєю дівкою...

Останньою фразою йому вдалося мене розлютити, і я ступив ближче.

– Ну, що я можу сказати... Жалко. Жалко, художник, що ти так і не напишеш мій портрет.

Позаду щось скрипнуло. Впівоберта я побачив Форта, що вже випростався, вичікуючи вдалого момента:

– Между прочім, он мне сразу не панравілся.

З одного боку, на ніж іти було нерозумно, однак і проти Форта в мене шансів обмаль. Стало справді жаско.

«Пузирьок – правша, – пробігло в голові. – І ніж у нього в правій, тобто пошкодженій руці – отож, він не такий небезпечний, яким хоче здаватися».

Якогома неочікуваніше я потягнувся до вимикача,

затемнивши кімнату, а потім перекинув невеличкий стіл зліва (заплутавши супротивників у своїх намірах) та попер з перевернутим столом на місце, де стояв Пузирьок. Мабуть, не встигнувши цілком відкульгати вбік, ми обоє з гуркотом завалилися на підлогу.

Знов ввімкнулося світло (Фортом).

Стіл поламано, а кульгавий вже знов тягнеться до ножа. Не знайшовши нічого ліпшого в даній ситуації, я намацав якусь частину старого розтрошеного столу і, здійнявшись на ноги, запустив нею по Форту – йому цього разу й справді пофортунило, бо снайпера з мене не вийшло (не те, що кілера). Зате поки бугаїсько пригнулось, я встиг проскочити повз нього в сусідню кімнату (перекинувши по дорозі обігрівач), а звідти – у веранду, мерщій до дверей, крізь які ще проривалася смужка світла в двір.

Вибігши на вулицю, де горів одинокий ліхтар, я на мить зупинився, переводячи подих. Та зарано – сюди наближалось гудіння авто з однією підсвіткою. Хоч віддаленість фари надавала мені трохи фори, треба було негайно перемикати наманівці, таж куди? Обіруч дороги чималі паркани, решітки, огорожі тощо, гульткнути через які ой як не просто (та й невідомо, що мене чекає за ними).

Гнаний хижим ревом двигуна одноокого звіра, котрий бив мене світлиськом по колінах, бажаючи повалити ниць, я, ковтаючи вищерблене повітря, щодуху мчав уздовж безкінечної вулиці, нарешті вгледівши спуск між двома дерев'яними парканами, що вводив під нахилом убік. Дременивши туди й відштовхнувшись руками від чогось мокрого, я чкурнув крізь колючі зарості й трапив на вузьку стежку. По повіках стьобнули хворостини, а ноги спіймали щось – і, казна-як чіпляючись за гілляки, я повалився ниць, відчувши тупий колінний біль. Відлежавшись у бур'янах

на холодній землі, я змушений був чвалати далі, бо собаки неподалік, чуючи мене, не припиняли гавкоту. Час від часу я затримував дихання, аби переконатися, що немає звуку двигуна.

Важко було зорієнтуватись: неширокі ґрунтові вулички, високі паркани, здебільшого недобудовані споруди (схоже на дачне селище чи щось на кшталт такого). Крім того, одного, загубленого ліхтаря, мов підвішеної за хвоста фари, горіли хіба що небесні вогнища та очі в голодних собак, що стрічалися на моєму шляху.

Ізнов назустріч почало наближатися одиноке світло (хоч воно нібито не супроводжувалося гудінням). Бігти в протилежний бік я не міг через пошкоджене коліно (тепер кульгавим став я). Відтак гарячково шукав якийсь лаз у парканах чи деінде, аби переховатися там.

Блимаюче світло ставало дедалі ближчим – тому довелося з усіх сил дряпатися через першу-ліпшу залізну решітку. Вже на її вершечку загострені кінчики вп'ялися мені в штанину. Я смикнув, прорвавши тканину, зістрибнув на грядки, а звідти, під дике завивання собацюр, поспішивникатись деінде.

Шубовснувши за цегляну стінку, я бачив, як хтось із ліхтариком зупинився по той бік решітки, поводив ним туди-сюди і, ніби, пішов далі. Однак відчуття, що за мною хтось таки спостерігає, не полишало мене.

Зненацька зі стіни будиночка, де я причаївся, виник світловий потік. Нагнувшись під цим вікном, я відповз убік і гарячково став шукати очима вихід. Ніби вгледів хвіртку, і поповз туди. Пробираючись повз автомобіль, припаркований перед ворітьми, я на всяк випадок зазирнув через скло, аби переконатися, що там нікого нема. Миттєво в мене вперлися два велетенські ока, ікласта паща і лапи якогось звіра. З переляку я відсахнувся від скла і хотів був пошвидше валити звідси, однак мене привалило щось величезне – і я загубився в ліхтарєво-зірковому мареві.

Потягуючись після тривалого лежання, я трапив коліном у щось тверде – і від неприємного відчуття швидше прийшов до тями. Стало зовсім видно. Трохи піднявся – і відсахнувся назад від хекаючої морди, що зирила на мене крізь скло, впершись мохнатими лапами в двері машини – і загавкала. Цього разу ми помінялись місцями: псина знаходилась ззовні, я – всередині. Щось відвернуло її увагу – і вона, відскочивши вбік, побігла від машини. Через хвилику я таки спробував пересвідчитись, що мене замкнуто. Помилівся – дверцята легко відчинилися і струмінь прохолодного повітря додав снаги.

Попереду пливла ріка, височіло небо, зоріло сонце, укупці вмостившись на простирадлі ранку. Словом, ніщо не передрікало біди. У метрах десяти крутила хвостом вже не така страхітлива собака, уривчасто гавкаючи й повертаючи голову в мій бік. На перетині землі й води знаходився якийсь чоловік в камуфляжному одязі з картузом на голові. Збагнувши, що то, певно, і є господар собаки, я вийшов з машини і зробив декілька кроків назустріч.

– Ключе? – найрозумніше, що я спромігся видати нагора, наблизившись до чоловіка в картузі.

– Шось не дуже, – між іншим відказав той, показуючи на порожнє відро. На іншому (перевернутому) він сидів, тримаючи в руках вудку та уважно поглядаючи за поплавком.

Собака спідлоба зиркала на мене, гавкнула в космос і присіла поряд.

– На серійного маньяка ти не схожий; на поганенького вора – з натяжкою, – продовжував розмову рибалка, не обртаючись. – Як же ти опинився в моєму дворі?

Переминаючись із ноги на ногу, я зважував усі «за» і «проти».

– Сплю я собі спокійно. Чую – щось під вікном шастає: не Сила, бо я її на ніч в машині зачинив. Включив лампу, вийшов у коридор. Бачу: хтось до автомобіля підкрадається. Ну я взяв швабру – і... А як світало – на риболовлю от. Не буду ж я тебе на дачі закривать, – думаю, все одно шибки поб'єш – утечеш. Ну от я тебе в машину і впакував. Отак. Ну, а тепер розкажуй ти...

16

– Ясно. Ну, підкріплюйся, герой... – чоловік підсунув до мене пакет з порізаним салом, хлібом, огірками та іншим, після того, як я переповів основне з того, що було.

– Спасибі, – і не думав відмовлятися мій шлунок.

– То художник, значить? О, слухай: намалюй мені щось красиве – а я тебе, може, відпущу.

Я з докором поглянув на чоловіка.

— Та жартую, герой. Жартую.

– А ви хто за освітою?

– О, я – фізик-атомник, – гордо вистрілив він. – Хоч прекрасно усвідомлюю, що займаюся, мабуть, найвідповідальнішою справою... В тебе, художник, простіше...

– Але ж мистецтво – не менш відповідальна справа.

– Хіба?

– Ви нагадали мені класну книгу (колись читав), – згодом почав спам'ятовувати я сюжет твору. – В ній розповідається про те, як один теоретик ядерної фізики розробив проект, за яким світ, скориставшись його набутками, перейде на зовсім іншу фазу розвитку – коротше, удосконалив ноосферу. Аж наприкінці роботи він помітив, що є близько двох відсотків ймовірності того, що зроблений ним план стане причиною глобальної катастрофи. Тоді фізик радиться зі своїм кращим другом (а той був письменником). Коротше, конфлікт фізика і лірика. Фізик переповідає суть усього проекту, а лірик

настоює на тому, щоб знищити його задля абсолютного порятунку людства. Так і роблять – проект знищено. Фізик у забутті доживає свій вік, а після смерті лірик у пам'ять про кращого друга з хороших намірів вирішує написати мемуари, в яких буде описаний і відомий йому проект. Книга навдивовижу стає популярною. Натхненні її науковим підмурком, інші фізики продовжують наукові розробки і фактично відтворюють науковий зміст проекту фізика-автора. А через якусь кількість років ті два відсотки спрацьовують – і на Землі стається тотальна катастрофа, передбачена тим першовідкривачем. То виходить, людина-творець мистецького твору має нести не меншу відповідальність, ніж будь-який науковець, – не зовсім очікувано для себе підсумував я.

– Ич, художник, вмієш ти... – не закінчив думку фізик, бо собака почав тертися йому об коліна, виляючи хвостом.
– Шо, Сила, – гратися хочеш? Ну пішли.



– Такі трюки, – дивувався я, спостерігаючи за тим, як вони бавляться.

– Не, ми просто граємось, – поправив чоловік. – Це син мій трюки показує...

Я відчув невдоволеність у сказаному.

– Скільки йому?

– Та в тому-то й діло, шо дорослий, а веде себе... Каскадером себе називає.

– Ви вважаєте це поганим?

– Я вважаю це незреалізованістю. Ця робота (якщо це справді можна назвати роботою) – для кіно, розваг. А так із нею куди? Не раз він страждав від неї.

– Може, він інакше це бачить.

– Може, і так. Тільки ми живемо в різних районах міста, рідко стрічаємось. Не розумію я його.

– Так просто поговоріть один з одним.

– Ага, якби ж то... – іронічно, але з внутрішнім болем відказав чоловік і перевів тему: – Ну що, скупнемося на дорожку – і поїдем?

Зрозумів, що то був не жарт, аж коли рибалка, скинув камуфляж.

– Ти лізеш? – перепитав він.

– Та ви що? Холодно ж, – здивувався я. – Та й плавати я майже не вмю.

– Серйозно?

– Ага, – зітхнув я. – Хоч колись хотів стати плавцем-спортсменом. Не судилось, видно, – в інше занурився. Намалював колись мамин портрет – їй так сподобалось, що вона вирішила віддати мене в художку. Там учився наполегливо, вірячи, що справді маю унікальний талант. А коли вступив до універу, то побачив, що таких обдарованих, як я, – сотні, і навіть тисячі. І всі малюють не згірше за мене. Досі відчуваю себе не зреалізованим у цьому. А колись навіть більше за все хотів стати класним плавцем. Та мама судила мені кар'єру художника, не лишивши місця для плавання.

– У-у, художник, в тебе, бачу, ще й творча криза. Є така пісня: «Якщо падати – то вгору, як пускати коріння – вниз...» Полізли в воду – утопиш її, – і рибалка шубовснув під гладь.



18

Знов пробігали «автособачки», розчиняючись десь на перехресті неба й землі. Перевернуте сонце пропікало переднє скло машини, ніби прагнучи витягти мене з неї, а бігбордне небо розгортало панораму астматичних хмар, рекламуючи сірі випари цивілізаційних заводів. Попереду блищав покраллений смолою асфальт, а аж ген на видноколі здіймався чорний дим. У міру нашого наближення він ставав дедалі чіткішим і водночас більш загрозливим.

Диміла машина з перевернутою «пащею». Вона насмілилась вкусити стовб, а стовп курива висмоктувало дерев'яне сонце. За цим спостерігала білочервона автособачка, навколо якої метушилися люди. Упізнавши декого, я попрохав рибалку-водія зупинитись.

– Жи... Вже не виживе; винесіть, – долинали уривки фраз.

Повз мене пронесли Форта – неправда: вже не того «бикуючого» і самовпевненого, а його обгоріле, понівечене тіло. Неповдалік на нарах тягли ще когось. Я хотів метнутися туди, але хтось смикнув мене за руку.

– Не треба, – вимовив «дачний» рибалка.

– Це вони, – зайве пояснив я. – Ті гади.

– Не мстися. Поїхали.

Я поволі став віддалятися від метушливого скупчення.

– З твоєї розповіді точно визначити винних неможливо, – конкретизував фізик, знову сідаючи за кермо. – Тому не роби поспішних кроків.

Поступово дорога вирівнювалась — і незабаром ми вїхали до міста.

– Ну, показуй, де живеш, – намірився відвезти мене фізик прямісінько додому.

– Та я, мабуть, краще зразу в лікарню...

– Куди, герой? Рано ще туди. Коли вона прокинеться, я не думаю, що ти їй сподобасься в такому вигляді, – звернув він мою увагу на порвані штанини, збруднілу сорочку тощо. Та й не скоро це буде (якщо струс мозку). Наберись терпіння – і чекай. А зараз прийдеш на квартиру – поїж-поспи, прогуляйся-розвійся. І сьогодні без героїства, чув?!

Знайома багатоповерхівка з обгадженими під'їздами.

– Добре, послухаюся вас. Може, й Набережною після заходу сонця пройдуся.

– О, оце правильно. Так і зроби, як сказав. Обіцяєш?

– Обіцяю.

– Добре, ще побачимось.

Водне сонце врешті скотилось до обрїю – лише останнї зблиски заднїм числом схрестили мечї перед тим, як розсіятися в небесному ефірі. Біло-жовтї заграви розпростерлися на небосхилї, потьоканами заялозивши вечїр.

Я (наскїльки швидко дозволяло ще не цїлком слухняне колїно) бездумно слїдував зниканню великої падаючої зірки берегом водойми.

«Вона пішла в сонце, перетворилась у сонце, аби стати ближчою до нього, адже так любила його... А я – її. Ні, тїльки не в минулочасї», – в потоках думок.

Ми зустрїлися з декїлька мїсяцїв тому: я – студент мистецького факультету, вона – юна продавчинька магазину ламп і люстр. І я рїшуче запропонував їй позувати менї. Світлана згодилася; потїм спробувала намалювати мене: неточно, нетехнїчно, зате щиро. Тож, одне одного об'єднало бажання малювати. Що ж розвело? Трагїчний випадок? П'яна бидлота? Якого ж вона подалася їм назустрїч? Що її так образило? Я тїльки навїв жирнїше сонце над мостом – а воно виявилось... Хїба це причина так реагувати? Я ж просто хотїв допомогти (у мене досвїду і знань бїльше!) Тим паче, це ж не перша спїльна картина?»

Раптово мене тягне донизу – і руки мало не по лїкоть вгрузають в трясовину. З чималими потугами вирвавши їх з жерла землї, я вїдїйшов подалї від багнистої мїсцевостї – однак потрїбно було ще самому вїдмитись вїд тої, що щїльно вкрила мене.

«Де межа мїж мною та землею?» Здавалося, болото злїзе з моїх рук разом зї шкїрою. Спотворенї кїнцївки обтягнулися в'язким покривом, що, здавалося, проникав у плоть.

Як мїг, я обшкрїб руки, а тодї, вибравши вдале мїсце, пїдступив до води. Руки нїяк не хотїли вїдмиватись – бруд нїби сплановано в'ївся мїж пальцї. Не стїльки помивши руки,

скільки забруднивши ними воду, я подався геть від злочасного місця.

20

«Невже це волошка?» – знаком питання заблимаło в голові, коли я (вже в напівтемряві) помічаю на пагорбі квітку, «яка не росте біля води». «Ні, цього не може бути; це неправильно, – заперечує моє раціо. – Але це так: ось вона – волошка, жива і неповторна, ніжна й незахищена».

Згадалося, як Світлана чудернацько малювала маленькі квіточки на конверті, перед тим, як відсилати у ньому лист батькам (це після зустрічі зі мною вона почала користуватися стільником). Власне, вона подібно ставилася до всіх сучасних технологій. А от квіти любила – тільки не зірвані, а справжні – живі. Розказувала, що вдома в себе кожну фіалку називає на ім'я: Фіа, Фа, Фі, Фа-фа і так далі. І в інших квітів – власні імена.

«А тут – її волошка», – поглянув ще раз на тендітне стебло рослини поруч. Обережно прибравши від неї сухі гіллячки, я залишив квітку в спокої.

На цьому шлейф несподіванок лише починав проявлятися. Непояснене відчуття чиеїсь присутності переслідувало мене вже тривалий час. Спершу воно видалося мені навіяним; потім – цілком реальним, навіть небезпечним.

Брудна сорочка води, замащена іржавим мостом, зібрала біля манжетів брудні бляшанки, розірваний поліетилен, ганчір'я та інше сміття. Та й у самій воді ніби полоскали пензлі від гуаші.

Конттури дерев, позбавлені чіткості, противилися вітру. У кущах шурхотіло щось біле. Так, це був лист паперу, що зачепився за заскорузлі гілки. Вирвавши його з хапливих пазурів деревиння, я поспішив до поодиноких ліхтарів набережної.

Сонця ніде не було видно – неначе й не було його зовсім. З'їдене мостом, воно розчинилось у воді та випарувалось у небо, лишивши тільки блідий привид тимчасової з'яви, що блукав картиною як засторога всім іншим не втручатись у володіння Мосту. Саме він тепер набув необмеженої перманентної влади, розчепірівши навсібіч свої скривлені колоди металу.

21

Зненацька підступним поривом вітру листок висковзує з моїх рук – і несеться геть. Ловити його зовсім не хотілося.

– Малюнок полетів шукати свого глядача? – спереду стояв невідомий чолов'яга в довгому плащі й капелюсі, пильно слідкуючи за мною. – Чого не ловиш?

– Байдуже, – відказав я.

За мить він підступив ближче, відхиливши обличчя вбік (ніби щось приховуючи).

– Хотів із тобою познайомитись, Рома, – протягнув мені жилаву руку: – Можеш називати мене Валентином. Пройдемося?..

Через відсутність логічного заперечення я підкорився ситуації.

– Ким ти себе бачиш?

– В якому смислі? У майбутньому?

– Ну наприклад.

– На те воно і майбутнє, щоб його не бачити.

– Але можна його формувати.

– Передбачити все одно не вийде.

– Чому так думаєш?

– Втручаються інші...

– Звичайно, якщо ти їм дозволяєш впливати. Тобі не здається, що картину малюєш ти, а інші лише можуть втручатися, малюючи замість тебе.

Я насторожено зупинився, намагаючись поглянути в

обличчя своєму супутнику. Та марно – комір його сірого плаща (більше схожого на мантію) затуляв більшу частину лица, а довгі поли капелюха прикривали решту голови.

– Ви також творець? – хотів хоч щось дізнатися про співбесідника.

– Можна і так сказати, – по хвильці додав: – Життя людини нецікаве саме по собі. Цікаве лише те, чим займається вона в процесі життя. І тому: краще не боятися жити, ніж боятися, щоб жити.

– То ви багато знаєте про життя?

– Тільки те, що життя – це все, що не смерть. Мені здається, кожна людина потребує знайти в собі те, за що вона здатна померти, і те, заради чого вона має жити; причому, останнє повинно бути більшим. А помираємо ми тільки від Страху перед смертю...

На пагорбі паралельно нам виднілося ще двійко постатей з напнутими капюшонами у хмарах диму.

– То що трапилось із твоєю дівчиною? – різко кинув Валентин, змусивши моє серце забитися дужче.

– Що-що? – перекирив я. – Такі, як оно збили, – не витримав я, тицьнувши пальцем на двох «димних капюшонів», які на мить зупинились – і різко почали спускатися сюди.

Думки заплутались (чітко усвідомлював лише, що добром це не закінчиться). Глянув у той момент на Валентина – той також спідлоба зиркнув на пагорб, давши змогу мені побачити ту половину обличчя, яку приховував до цього моменту найбільше – їдкий шрам.

– Ти чо тичеш? – кинув мені один з «капюшонів» і несподівано заїхав у ніс (добре, хоч не по пошкодженому коліні).

Що було потім, я не бачив, але за якусь мить двоє, вже переляканих, «капюшонів» бігло геть від Валентина.

– Що сталось? – тримаючись за ніс і закинувши голову догори, щоб зупинити кров, спитав я.

– Те, чого слід було очікувати. Ти їх спровокував.

– Та в них тільки одне на умі! – лютував від болю.

– Звідки така впевненість? Чому б і їм не дати шанс? Мистецтво – це шанс стати кращим.

– Та чи треба «таким» мистецтво? Примітивні. Якби вони бачили себе збоку...

– Таж чи не для цього воно існує?

– Мистецтво... – потроху опановуючи себе, протягнув я. – Мистецтво – для тих, хто здатен його розуміти і цінувати.

– А хто не вміє – тому й близько не можна підходити. Чому б ним не запалювати?!

– Як можна запалити те, що не горить від природи?

– Усе горить. За різної температури. «Сонце сходить над тими, хто щось робить для його створення». При спільному творенні між його учасниками активізується егрегор (це, звісно, коли обоє цього хочуть). Але, якщо один без дозволу втручається в парафію іншого, – ... «Мистецтво – це бачити за матеріальним духовне: за олійними фарбами на папері – портрети, за насипаною узбережжям галькою – музику творення Всесвіту». Зрештою, вирішальне в мистецтві – імпровізація, чи не так?!

– Ну ви і сказанули.

– То вже Овер'ян написав.

– Грек чи шо?

– Чому, – русич-українець XV століття.

– А, то ви, типу, ше з минулого? – саркастично прокоментував я.

– Я – ні. А Овер'ян, як бачиш, вічний.

– Що ти бачиш? – допитувався Валентин.

– Ну, річку, небо, міст... – почав перераховувати я, озираючись в напівтемряві.

– А себе? – перебив він.

– Як я можу бачити себе?

– А що з того, що ти бачиш річку, небо, міст, якщо ти не бачиш себе? Можна тицяти на всіх пальцем, а можна показувати-пропонувати особисту реалізацію всім бажаним.

– Усім? А може, митець має бути опозицією до маси?!

– Так, тільки це залежить від того, як митець буде проявляти свою опозицію. Можна обрати шлях цілковитого заперечення, цим самим утверджуючи комплекс маси.

– Або митець обирає суспільство, або суспільство обирає митця. Краще, коли митець випереджає суспільство у виборі. Хто не перший, той підлаштовується.

– Підлаштовуючись під інших, ми проживаємо чужі життя.

– А як інакше?

– Керування власною доброю волею.

Ми з ним говорили тоді ще про багато чого (всього не опишу; це зображене на картині).

– У трагедії Світлани винен і ти, – прямо заявив він. – Ти спотворив її справу – і вона втратила на мить сенс свого творення. «А коли людина, хоча б на мить, губить сенс свого творення, життя вже звертається на «Ви» з відчуженням. Якщо людина наповнює життя новим сенсом, воно вже звертається на «Ви» з пошаною». Ти за неї вирішив долю її твору – а значить, і її долю заодно.

Я не смів заперечувати і лише злуцзував з долонь засохлу плівку крові, що утворилася після течі з розчваненого носа.

– Не слід ганятися за чужим світобаченням – достатньо

розібратися в своєму, – вже не знав, чи це він знову свого Овер'яна цитує, чи сам таке видає. – Повір у неї – дай змогу самостійно творити – реалізовувати себе. І будь готовий до дій спільного вчинку, коли твоя допомога буде справді необхідною. Кожен має реалізовувати себе. «Суть життя в тому, щоб наповнювати його мистецтвом, а саме життя дається для того, щоб ми придумали в ньому сенс», – запам'яталося мені з того.

Я, мов у шпарину, намагався зазирнути в приховувану міміку супутника, та ніяк не вдавалося бодай на йоту наблизитись до розуміння: хто є переді мною?

– А з дівчиною твоєю все буде гаразд, – останнє, що сказав Валентин перед тим, як плавно розчинитись у сутінках набережної.



– Поки ти ходив, тобі хтось назвонював, – повідомила поспіхом бабуся, коли я переступив поріг квартири.

– Мені? – здивувався я, дістаючи з кишені свій стільник.

– Ну, на телефон, що в сумці Світлани, – уточнила старенька, пораючись на кухні.

«Як це на мобілку Світлани могли дзвонити, коли її стирали Форт із Пузирьком? – зловив себе на гадці. – Я ж сам добу тому телефонував на її номер – мобіллка то у тих двох була...»

Уявляєте моє здивування, коли я таки намацав у сумочці Світлани саме її стільник!

«Як це може бути? Як він тут опинився?» – роїлося в голові.

Останні пропущені дзвінки – з позначкою «МАМА».

З декілька хвилин я, не наважуючись, сидів на дивані. Зібравшись із думками, натиснув «Дзвонити».

– Ало, ало, Свето? – майже блискавично почувся сполоханий жіночий голос.

– Здрастуйте, – розбив ущент сподівання абонента на тому боці мережі.

– Хто це? Чому Свєта не бере трубку? – накинулися запитання.

– Світлана в лікарні, – намагався врівноважити голос. – Але не хвилюйтесь так...

– А ви хто?

– Вибачте, що так знайомимось... Я – її хлопець, Роман.

– Її хлопець? Чому вона не... Роман, що з нею?

– Зі Світланкою все буде в порядку – я обіцяю. Не ображайтесь, але поки вам не варто приїздити – Світлана ще має поки відпочити, оговтатися. Якщо ви не проти – я зателефоную вам, коли дізнаюсь більше. Вас звати...

– Лідія Павлівна. Я... готова...

– Лідія Павлівно, запевняю: я вам дам знати, як тільки трохи проясниться. Причин для хвилювання нема. Я вам подзвоню, добре?

– Та, добре. Роман, дзвоніть, як тільки хоч щось дізнаєтесь, в будь-який час ночі...

– Добре, Лідіє Павлівно, – до дзвінка, – закінчив я розмову, аби не ляпнути зайве і відклав мобілку.

25

– Ромо, а ти куди це знов? – стиха зайшла бабуся, побачивши, що я збираю речі.

– Провідаю Світлану.

– Та як же це на ніч? – стурбовано присіла старенька на стілець. – Сьогодні вже до неї і не пустять, га?

Аби не робити поспішних вчинків, я мовчки опустився на свій диван.

З душової вийшов співмешканець по кімнаті.

– О, Ром, здоров! – потис мені руку він. – Слухай, учора дзвонив якийсь грубило на мобілку з сумки, що ти приніс. Я взяв трубку, на всяк випадок, але бабка сказала краще

буде, якщо покладу – коротше, щоб не відповідав з чужого телефона. Так? – повернувся до старенької.

Наша бабуся педагогічно кивнула на знак своєї незаперечної правоти.

– Мг, – самозаглиблено протягнув я. – Тепер усе ясно. То я дзвонив, думаючи, що мобілку Світлани свиснули.

– Тю-ти: а я думаю, що то за «грубило»? – засміявся Юра і додав: – І ще одне: позичиш трохи (я в клуб іду).

– Як ти можеш? – не витримала старенька. – У друга горе, йому гроші треба – а ти по клубах...

– Хай іде, як хоче, – витягуючи з кишені гроші, кажу я. – Двоє «фортових» уже розбились сьогодні. Нам хочеться видовищ!

– Добре, Ром. Я ступив, – знітився той. – Вибач. Повчу, може, тоді щось до семінару, – почав нишпорити він у своїх речах.

26

Бабуся, повечерявши з нами, пішла до своєї кімнатки; Юра, мабуть, щоб не заважати світлом, зачинився на кухні з конспектами. Я ж лежав у постілі, перебираючи на стелі картинки останніх подій.

Увімкнувши лампу, що стояла в кріслі поряд, витягнув із паперової купи незакінчений співпортрет (ми тільки встигли накидати “барельєфи” облич одне одного). Рука потягнулась до олівця – і обличчя Світлани поступово почало оживати... Я оговтався лише, коли воно засвітилося новим сяйвом. (При бажанні вона зможе засвітити й моє обличчя.)

«Чи має мистецтво впливати на дійсність? – поставив собі питання, коли портрет Світлани було завершено, і відповів собі: – А мистецтво в будь-якому разі впливає на дійсність. Суттєво – якою мірою і як саме. Власне, мистецтво – удосконалення дійсності (на суб’єктивну думку людини-творця). А творчість – прагнення змінити дійсність на краще

(звісно, з точки зору людини-митця). Отже, мистецтво – справа, яка стосується не однієї людини (не лише автора). Людина творить те, що вважає за потрібне. Інша річ, що те, що вона творить, може мати позитивний або негативний вплив на навколишню дійсність. І хоч твір мистецтва розуміють по-різному (автор ніби одне хотів; а читач може сприйняти з точністю до протилежного), є стала величина (енергетика твору) – ставлення до зображуваного, яку автор вкладає в твір, створюючи картину. Ця величина – спільний стрижень – площина перетину розумінь автора і сприймача. Останній завжди відчуває ставлення автора (свідомо чи непомітно для себе). Твір мистецтва досягає мети тоді, коли в сприймача реалізується ставлення автора до зображуваного.

Чи має митець нести відповідальність за вираження свого ставлення? Мистецтво – це, насамперед, вираження себе, щоправда з проекцією на те, що хтось дізнається про твоє вираження. Якщо митець творить для себе – принаймні є відповідальність перед собою. Якщо робить на загал – має нести відповідальність перед загалом. Хоча – мистецтво заради творчості чи творчість заради мистецтва?».

Із картонної коробки я дістав свої давноминулі творіння. Одна з таких картин – «Творчість», в лівій частині якої знаходиться художник із пензлем та палітрами, а в правій – замріяний письменник у подібній позі. Інша варіація – «Люстерко», де подається віддзеркалення у воді молодой дівчини, але точне відображення з нюансом, що її брошка в волоссі замінена на живого метелика. Ще знайшов свою картину, де малюнок можна розгледіти лише в затемненій кімнаті. Це та багато іншого я малював ще до вступу в університет. Викладачі ВНЗ, побачивши їх, казали, що якісь

«несучасні». Там мене привчили до іншого стилю (швидше, просто відучили) – і тепер я малюю, як показують (кажуть), що вдалимими є нинішні картини, коли на фоні висотних споруд я вписую цифри). А я ж так хочу згадати, як я малював тоді...

Натрапляю на якісь виписки, сяк-так розташовані зі зворотного боку малюнків: «Мистецтво починається з мислення образами, саме ж мистецтво і є мислення образами. Так звук, текст + образ перетворюються в музику, поезику і так далі». Ще: «Образотворче мистецтво – це можливість зображення на одному невеличкому полотні думок неосяжного масштабу».

Інше: «Мистецтво – це вплив-пропозиція. Образотворче, наприклад, – це пропозиція іншого бачення світу. Хоч сам термін «образотворче мистецтво», на мою думку, – некоректна назва, бо все (і будь-яке) мистецтво – образотворче. Доречніше говорити: малюнкове мистецтво, або живопис. До того ж, малюнок може бути виражений статично (на папері) і динамічно (в повітрі). Й існує лише в єдиному екземплярі...»

«Мистецтво – це перетворення буденних речей у незвичайні. Навколишня дійсність – лише поштовх до творчості. А справжнє мистецтво починається тоді, коли набридає дійсність такою, якою вона є. Далі – пробуджуються талант і свобода творити, тобто змінювати дійсність засобами мистецтва (фарбою, текстом, звуком...».

«Ціль мистецтва постає з питання, що рухає людину, коли вона творить? Емоції (наболіле, вистраждане, самі страждання) притаманні кожному, щоправда, по-різному. І виражати їх ми будемо неоднаково: хтось зганяючи агресію (чи приносячи радість) безпосередньо на людей, а хтось – беручи до рук пензля...»

Наступні дні стали довготривалим очікуванням. Зранку біг до універу, після обіду – летів до Світлани в надії побачити її обличчя живим; потім – йшов повз «собаче» підвороття (яких, виявилось, легко відлякати світлом мобільного дисплея; та й не такі вони страшні, якими хотіли здаватися).

Бігборд із дратівливими цифрами незабаром замінили на світлину великої пухнастої собаки, яка мудрими очима дивилася на пішоходів, що простували широкою зеленою алеєю.

Давній символ на стовбі так заліпити і не вдалося...

Чув, що в «Градації» тієї ночі, коли Юрко лишився наодинці з конспектами, виникла пожежа, з людськими жертвами.

Щодо невідомого чоловіка зі шрамом на обличчі, то я його більше не стрічав, а от Овер'яна таки надібав у книжковій крамниці. В адаптації на сучасну українську, його думки звучать приблизно так:

«На полотні дерева справжні,

а за вікном – як намальовані.

Хоч створена картина нами,

ми лишимось в ній епігонами...» і т. д.

Заготував для Світлани заздалегідь новий альбом та олівці – і от одного світлого дня її обличчя ожило...

Та дещо було вже не так. Вона довго щось малювала в подарованому альбомі, а потім усілякими можливими способами ховала його від мене. Я щиро запевняв, що в жодному разі не дозволю більше собі втрутитися в її власне творіння. Однак проблема полягала не тільки в цьому – її малюнки стали суто... мазнею. «Я нездара», – у відчай дорікала собі й вибачалася ні за що переді мною. ... Хтось ніби забрав у неї дар. Вона прохала, щоб я навчив її так, як показують мої викладачі. Але ні – навіщо вона це просила?!

Постійно приїздила її мама, та й вона не могла впізнати доньку – Світлана здавалася живою лиш ззовні; душею – зчесана палітра.

29

Я знімаю пов'язку зі Світланиних очей (привізни її на світанку до ріки). Сонце! Сліпуче сонце простягає до нас свої палкі обійми – і ми ступаємо крок йому назустріч. Божественне сяйво Великого Сонця вливається в Безкраю Ріку, вітаючи Мить Створення.

Переповнені по вінця золотистим щастям, яке дісталось нам у дар від Вічного Творця, ми посміхаємось від того, що розділили з Ним радість Пришестя, радість Творення, радість Життя! Неймовірне відчуття цільності легким помахом пензля втілюється в палітру кольорів звичайного аркуша...

Я акуратно відступаю, аби не завадити їй.

Бистрина ріки перераховує свої краплі... Бачу зовсім інший міст – міст між людськими душами. Деревя на тім боці захитали до нас налитими сонцем вітами. Саме Сонце поволі підіймається вгору, над мостом.

– Коханий, я тут! – світлисто забриніло в мені звучання її голосу. Вона, делікатно склавши ніжки, вместилася на килимку-каріматі перед пагорбом – вся в сліпучих променях вітального сонця. Приязно посміхалась, кличучи мене рукою з пензлем. Саме тепер в мені спалахнули думки про мистецтво жити.

Підсів до неї, ледь притулившись до її гарячого стану. Сонячні озерця між шийкою і плечиками манили по-особливому невідмовно.

– Пам'єш, як ми опинились тут уперше? – з невимовною щирістю зазирнула в очі Світлина.

– Аяке, – пригадав я, відчуваючи, як розливається по тілу життєдайне літепло. – Ви мені позували, і я намалював вас: фактично такою, як зараз.

– До речі, мені теж є що додати до нашого співтворіння. Треба неодмінно внести певні внутрішні корективи до твого портрету, – посміхнулася вона й трішки відхилила голівку набік. – А це ось я щойно намалювала (поки ти дивився навколо)...

І вона подала мені до рук незбагнену річ. То не була картина в звичному сенсі слова. Звідти промовляв інший світ – світ, якого я ніколи не бачив і не уявляв (і дивився на неї суто крізь фокус мистецтва).

– Знаєте, а ви таки схожі на волошку...

– Чому, – у мене ж зеленкувато-брунатні очі?

– Внутрішньо схожі, – примружившись, пояснив я.

– А що це ви свої оченята прикрили? Вам не подобається?

– Ще й як подобається! Просто вирішив загадати бажання (оскільки знаходжусь між трьох сонечок).

– Аж трьох?

– Ну а як же: ви; те, що на небі; і те, що на картині.

– То вважаєте, що я вмію малювати?

– Неперевершено вмієте. Я такого ніде не бачив. Зрозумів, що в порівнянні з вами я вмію, хіба що, читати... По губах. Не так, звісно, як ви, але...

І ми зустрілися у Вічному Цілунку; щось незбагненно-грандіозне засвітилося у волошці нашого серця.

Я вже домальовував свою картину (звісно, вона і близько не дотягувала до творіння Світлини). Мені наразі вдалося лише мимохіть зобразити пейзаж навколо ріки (як здорово там вписалися дерева!) Завершуючи постать самотнього рибалки, що позував по той бік, я догледівсь, що намальований чоловік звідкись мені вже знайомий. Я піднявся і підійшов упритул до бистрини ріки, кинувши зором через воду.

– Я знаю того рибалку, – пояснив свої дивакуваті дії здивованій Світлинці.

– Цікаво, звідки? З малюнка?

– Майже. Невдовзі ви все дізнаєтесь. Дещо – можете прямо зараз!

І ми разом пішли по мосту на інший берег. Там і справді сидів той самий чоловік у камуфляжному одязі й картузі, а поруч стрибала собака. Коли ми наблизились, Сила привітала нас відчайдушним гавкотом.

– Ключе? – не відходячи від минулої традиції спитав я, мало не розсміявшись.

– Ше й як! – цього разу відповів рибалка, показуючи на улов у відерці. Не відпускаючи вудку, він розправив плечі й радо потис мені руку:

– Здоров, Рома!

Сила ще раз вітально гавкнула, вже, наче впізнавши.

– А ви як себе почуваете? – люб'язно звернувся він до Світлани.

– Чудово, дякую. А ми знайомі?

– Заочно, – пожартував рибалка.

– А ви, значить, і тут ловите? – уточнив я, щоб підтримати розмову.

– Та там, де щастя є, – всміхнувся той.

До мене наблизилась Сила і, мабуть на знак примирення, вирішила попестити мене своїм великим мохнатим хвостом.

– Так ви любите картини? – прямо запитав я в рибалки.

– Хто ж їх не любить?

– Тоді ця – вам, – простягнув я щойно створену на тім боці ріки. – До речі, і ви на ній є (випадково, правда).

Такий поворот змусив відкласти навіть вудку. Рибалка випростався і з захватом видав:

– Ну, це просто здорово!.. Рома, велике спасибі!

– Добре, ви поспілкуйтесь, а я піду – там наші речі і

моя картина лишилась, – і Світлінка потихеньку рушила назад.

– Я зараз, Світлано.

Присівши поряд з Силою і глядячи її звивистий чупер, раптом стало смішнуvато, що зовсім недавно ледь дуба не врізав, злякавшись цієї доброї собаки.

– А з сином бачились?

– У той же день, як з тобою перетнулись. Він ще розпитував, хто ж саме на дачу через таку високу решітку з пораненою ногою забрався! Запалився навіть ідеєю зустрітисvа з тобою – і...

Наша розмова з рибалкою обривається гулом транспорту... Хтось сигналить. Я бачу, як мотоцикл врізається в перила мосту – а його водій падає в річку.

Не замислюючись, ми з рибалкою стрибаємо в воду, аби дістати потерпілого. Хоч не вмю, як слід, плавати – я пірнаю і, з допомогою рибалки, витягую мотоцикліста на берег. На його обличчі – їдкий шрам...

На моїй картині – посеред ріки з'являються невідомі постаті, і одна – з фіолетовим пензлем у руці. А сонце вже врочисто зоріє на небовиді життvа.

– Ви щойно дивилися на картину.

Усе, що тут зображено, належить Вашій уяві.

Переходимо до наступної експозиції руки невідомого майстра під назвою «Життvа для Вас».

ПРО АВТОРА

Левицький Василь Вікторович 1987 року народився у Кіровограді, живе в обласному центрі степового краю.

Спроби писати твори починаються з молодшого шкільного віку (вчився в загальноосвітній школі № 30 м. Кіровограда). Глибше пізнавав мистецтво слова на факультеті філології та журналістики Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Нині працює за фахом.

Має публікації в деяких газетах, журналах, колективних збірниках. Член обласного літоб'єднання «Степ». Переможець Міжнародного літературного конкурсу «Гранослов» (2008).

«МаксималІСТИ» – перша прозова книга автора.

ЗМІСТ

<i>Бути собою. Віктор Погрібний</i>	3
Ти сьогодні смерть. Повість	5
Життя вже на “Ви”, Повість.....	57
Про автора	99



ЛІТЕРАТУРНИЙ ФОНД «ВІДРОДЖЕННЯ»

Ця книга видана на кошти літературного фонду «Відродження», утвореного Кіровоградським літературним об'єднанням «Степ», який поповнюють добрі люди, свідомі значенням духовного відродження рідного народу, та на бюджетні кошти.

Фонд «Відродження» спрямований на поширення та примноження літературно-мистецької спадщини степового краю. Він ставить собі також завданням врятування села Арсенівки – батьківщини Карпенка-Карого, створення тут музейно-природного заповідника.

Робота Фонду допомагає вихованню патріотизму, відданості ідеям розбудови Української держави, відродження нації, охорони навколишнього середовища.

Допомагаючи літературному фондові «Відродження», ви допомагаєте нашій духовності, а значить майбутньому свого народу.

Кошти перераховувати:

м. Кіровоград - 06, р/р № 26008060743232.

ПАТ КБ “Приватбанк”, МФО 323583. Код 23092016.

Обласне літературне об'єднання «Степ».

Поштою:

25006, м.Кіровоград, вул. Двірцева, 28.

Тел.: (0522) 24-33-83.

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

Левицький Василь Вікторович

МаксималІСТи

ПОВІСТІ

Редактор і упорядник: **Віктор Погрібний**
Верстка **Андрія Тараненка**

Видавництво “Степ”
м. Кіровоград, вул. Двірцева 28
тел. (0522) 24-33-83

Підписано до друку 08.02.2012 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк ризографічний. Гарнітура Lazurski.
Ум.друк.арк. 4,19. Тираж 500. Зам. 175.

Надруковано у комунальному підприємстві
“Центрально-Українське видавництво”
Україна, 25006, м.Кіровоград, вул. Тимірязєва, 69.
Тел.: (0522) 24-25-96, 24-48-51.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції від 27.12.2004 р., серія ДК № 2051.